HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a opta)

3 martie 2016*

„Ajutoare de stat — Compensația retroactivă pentru serviciu public acordată de autoritățile italiene — Servicii de transport interregional cu autocarul prestate în perioada 1987-2003 — Decizie prin care ajutorul este declarat incompatibil cu piața internă — Menținerea unei obligații de serviciu public — Acordarea unei compensații — Regulamentul (CEE) nr. 1191/69”

În cauza T-15/14,

Simet SpA, cu sediul în Rossano Calabro (Italia), reprezentată de A. Clarizia, de C. Varrone și de P. Clarizia, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de G. Conte, de D. Grespan și de P.-J. Loewenthal, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei 2014/201/UE a Comisiei din 2 octombrie 2013 privind compensația plătibilă societății Simet SpA pentru serviciile de transport public prestate în perioada 1987-2003 [ajutor de stat SA.33037 (2012/C) Italia] (JO 2014, L 114, p. 67),

TRIBUNALUL (Camera a opta),

compus din domnul D. Gratsias, președinte, doamna M. Kancheva (raportor) și domnul C. Wetter, judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 iulie 2015,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre

Istoricul cauzei

1 Reclamanta, Simet SpA, este o societate care furnizează servicii regulate de transport rutier de pasageri. Mai exact, reclamanta exploatează o rețea de legături de transport interregional regulat cu autocarul între regiunea Calabria și alte regiuni ale Italiei (denumite în continuare „legături interregionale”). Pe lângă aceste servicii, care constituie cea mai mare parte a activității sale, reclamanta prestează alte servicii, în special în domeniul transportului internațional, al serviciilor turistice și al serviciilor de închiriere de autocare cu șofer.

Cadrul legislativ care reglementează activitățile reclamantei

2 Activitatea reclamantei a fost reglementată, de-a lungul anilor, de dispoziții legislative succesive, atât la nivel național, cât și la nivelul Uniunii Europene.

Dreptul Uniunii

3 Domeniul transportului rutier a făcut obiectul unei reglementări la nivelul Uniunii, în special prin Regulamentul (CEE) nr. 1191/69 al Consiliului din 26 iunie 1969 privind acțiunea statelor membre în ceea ce privește obligațiile inerente noțiunii de serviciu public în domeniul transportului feroviar, rutier și pe căi navigabile interioare (JO L 156, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 1, p. 25).

4 Articolul 1 din Regulamentul nr. 1191/69 prevede:

„(1) Statele membre elimină obligațiile inerente noțiunii de serviciu public, definite în prezentul regulament, impuse în domeniul transporturilor feroviare, rutiere și pe căi navigabile interioare.

(2) Totuși, obligațiile pot fi menținute în măsura în care acestea sunt indispensabile pentru garantarea prestării unor servicii de transport corespunzătoare.

[…]

(4) Costurile care decurg din menținerea obligațiilor prevăzute la alineatul (2) […] fac obiectul compensărilor, conform metodelor comune enunțate în prezentul regulament.”

5 Articolul 2 din Regulamentul nr. 1191/69 prevede:

„(1) «Obligații de serviciu public» înseamnă obligații pe care, dacă ar lua în considerare propriul interes comercial, întreprinderea de transport nu și le-ar asuma sau nu și le-ar asuma în aceeași măsură, nici în aceleași condiții.

(2) Obligațiile de serviciu public în sensul alineatului (1) constau în obligația de exploatare, obligația de transport și obligația tarifară.

(3) În scopul prezentului regulament, este considerată obligație de exploatare obligația întreprinderilor de transport de a adopta, pentru liniile sau instalațiile a căror exploatare le-a fost încredințată prin concesiune sau autorizare echivalentă, toate măsurile în vederea garantării unui serviciu de transport care să răspundă normelor stabilite referitoare la continuitate, regularitate și capacitate. În același timp sunt vizate obligațiile de a asigura exploatarea serviciilor complementare, precum și obligația de a întreține în bună stare liniile și materialul, în măsura în care acesta este excedentar în raport cu ansamblul rețelei și instalațiilor, după eliminarea de transport.

(4) În scopul prezentului regulament, este considerată obligație de transport obligația întreprinderilor de transport de a accepta și de a efectua orice transport de călători sau mărfuri la tarife și în condiții de transport stabilite.

(5) În scopul prezentului regulament, este considerată obligație tarifară obligația întreprinderilor de transport de a aplica tarife stabilite sau omologate de către autoritățile competente, contrare interesului comercial al întreprinderii și rezultând fie din impunerea, fie din refuzul de a modifica măsurile tarifare speciale, mai ales pentru anumite categorii de călători, anumite categorii de produse sau pentru anumite relații.

Dispozițiile paragrafului precedent nu se aplică obligațiilor care decurg din măsurile generale de politică a prețurilor aplicate tuturor activităților economice sau din măsurile luate în ce privește tarifele și condițiile generale de transport în vederea organizării pieței transporturilor sau a unei părți a pieței.”

6 Articolul 4 din Regulamentul nr. 1191/69 prevede:

„(1) Întreprinderilor de transport le revine obligația să solicite autorităților competente din statele membre încetarea totală sau parțială a unei obligații de serviciu public, în cazul în care o astfel de obligație atrage dezavantaje economice pentru ele.

(2) Prin solicitările lor, întreprinderile de transport pot propune înlocuirea tehnicii utilizate în prezent cu o altă tehnică de transport. Întreprinderile aplică dispozițiile articolului 5 pentru a calcula economiile care pot fi realizate ca metodă de îmbunătățire a situației lor financiare.”

7 Articolul 5 din Regulamentul nr. 1191/69 prevede:

„(1) Orice obligație de a exploata sau de a transporta comportă dezavantaje economice dacă reducerea costurilor, care poate fi realizată prin încetarea totală sau parțială a acestei obligații cu privire la prestarea sau ansamblul prestărilor supuse acestei obligații, este mai mare decât diminuarea încasărilor rezultate din această încetare.

Dezavantajele economice se stabilesc pe baza unui bilanț, actualizat dacă este cazul, al dezavantajelor economice anuale constituite din diferența dintre diminuarea costurilor anuale și diminuarea încasărilor anuale rezultate din încetarea obligației.

Cu toate acestea, dacă obligația de a exploata sau de a transporta se aplică uneia sau mai multor categorii de trafic de călători sau de mărfuri, fie pe o rețea, fie pe o parte importantă a unei rețele, estimarea cheltuielilor ce pot dispărea în cazul încetării obligației se face pe baza repartizării costurilor totale suportate de către întreprindere pentru activitatea sa de transport între diferite categorii de trafic.

În acest caz, dezavantajul economic este egal cu diferența dintre costurile afectate părții de activitate a întreprinderii căreia îi revine obligația de serviciu public și încasările corespunzătoare.

Dezavantajele economice se stabilesc ținând cont de repercusiunile obligației asupra întregii activități a întreprinderii.

(2) O obligație tarifară atrage dezavantaje economice dacă diferența dintre încasările și cheltuielile de trafic supus obligației este mai mică decât diferența dintre încasările și cheltuielile de trafic rezultate dintr-o gestiune comercială care ține cont atât de costurile prestației supuse acestei obligații, cât și de situația pieței.”

8 Potrivit articolului 6 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1191/69, „[d]eciziile de a menține sau de a înceta la un anumit termen o obligație de serviciu public sau o parte a acesteia prevăd acordarea compensației în raport cu costurile rezultate din obligație; valoarea compensației respective va fi stabilită în conformitate cu metodele comune prevăzute la articolele 10-13”.

9 Articolul 10 din Regulamentul nr. 1191/69 prevede:

„(1) Valoarea compensației prevăzute la articolul 6, în cazul unei obligații de exploatare sau de transport, este egală cu diferența dintre diminuarea costurilor și diminuarea veniturilor întreprinderii ce pot rezulta din încetarea, totală sau parțială, a obligației în cauză pe perioada de timp luată în considerare.

Totuși, în cazul în care calculul dezavantajelor economice se face prin defalcarea costurilor totale suportate de către întreprindere pentru activitatea de transport între diferitele părți ale acestei activități de transport, valoarea compensației este egală cu diferența dintre costurile afectate părții de activitate a întreprinderii care are obligația de serviciu public și încasările corespunzătoare.

(2) Pentru stabilirea cheltuielilor și încasărilor menționate la alineatul (1) se ține seama de repercusiunile pe care încetarea obligației în cauză le-ar avea asupra întregii activități a întreprinderii.”

10 În temeiul articolului 12 din Regulamentul nr. 1191/69, pentru stabilirea costurilor care rezultă din menținerea obligațiilor, se ține seama de gestionarea eficientă a întreprinderii și de prestarea unor servicii de transport de o calitate corespunzătoare. Dobânzile aferente capitalului propriu pot fi deduse din dobânzile contabile.

11 Articolul 14 din Regulamentul nr. 1191/69 prevede:

„(1) După data intrării în vigoare a prezentului regulament statele membre nu pot impune obligații de serviciu public unei întreprinderi de transport decât în măsura în care aceste obligații sunt indispensabile pentru garantarea prestării unor servicii de transport corespunzătoare, cu excepția cazurilor care cad sub incidența articolului 1 alineatul (3).

(2) Atunci când obligațiile astfel impuse aduc întreprinderilor de transport dezavantaje economice în sensul articolului 5 alineatele (1) și (2) sau costuri în sensul articolului 9, autoritățile competente din statele membre prevăd, în deciziile de impunere adoptate, acordarea unei compensații pentru costurile respective. Se aplică dispozițiile articolelor 10-13.”

12 Articolul 17 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1191/69 prevede:

„(2) Compensațiile care rezultă din aplicarea prezentului regulament sunt exceptate de la procedura de informare prealabilă prevăzută la articolul 93 alineatul (3) din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene.

Statele membre comunică fără întârziere Comisiei, pentru fiecare obligație în parte, compensațiile cheltuielilor care decurg, pentru întreprinderile de transport, din menținerea obligațiilor de serviciu public prevăzute la articolul 2 și din aplicarea în transportul de călători a unor tarife și condiții de transport impuse în beneficiul uneia sau mai multor categorii sociale speciale.”

13 Regulamentul (CEE) nr. 1893/91 al Consiliului din 20 iunie 1991 de modificare a Regulamentului nr. 1191/69 (JO L 169, p. 1), intrat în vigoare la 1 iulie 1992, a eliminat posibilitatea statelor membre de a menține sau de a impune obligații de serviciu public întreprinderilor de transport, cu excepția celor a căror activitate era limitată exclusiv la exploatarea serviciilor urbane, suburbane sau regionale.

14 Așadar, potrivit articolului 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91, „[î]n vederea asigurării unor servicii de transport adecvate, care să țină seama, în special, de factorii sociali și de mediu, precum și de amenajarea teritoriului sau în vederea oferirii unor tarife speciale anumitor categorii de călători, autoritățile competente ale statelor membre pot încheia contracte de servicii publice cu o întreprindere de transport”.

15 Articolul 14 din Regulamentul nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91, prevede:

„(1) «Contract de serviciu public» înseamnă un contract încheiat între autoritățile competente ale unui stat membru și o întreprindere de transport în vederea furnizării către populație a unor servicii de transport adecvate.

Un contract de serviciu public poate avea ca obiect în special:

— servicii de transport care îndeplinesc norme de continuitate, regularitate, capacitate și calitate;

— servicii de transport complementare;

— servicii de transport la tarife specificate și supuse unor condiții specificate, în special pentru anumite categorii de călători sau pe anumite rute;

— adaptări ale serviciilor la cerințele efective.

(2) Un contract de serviciu public cuprinde, *inter alia*, următoarele puncte:

(a) natura serviciului care urmează să fie furnizat, în special normele de continuitate, regularitate, capacitate și calitate;

(b) prețul serviciilor care fac obiectul contractului, care fie este adăugat veniturilor tarifare, fie include veniturile, precum și modalitățile aferente relațiilor financiare dintre cele două părți;

(c) normele privind amendamentele și modificările aduse contractului, în special pentru a ține seama de schimbări imprevizibile;

(d) perioada de valabilitate a contractului;

(e) penalizările în cazul nerespectării condițiilor contractuale.

(3) Activele implicate în furnizarea de servicii de transport care fac obiectul unui contract de serviciu public pot aparține întreprinderii sau pot fi puse la dispoziția acesteia.

(4) Orice întreprindere care intenționează să înceteze sau să aducă modificări semnificative unui serviciu de transport pe care îl furnizează publicului în mod continuu și regulat și care nu face obiectul regimului contractului sau unei obligații de serviciu public notifică autorităților competente ale statului membru respectiv cu cel puțin trei luni înainte.

Autoritățile competente pot decide să renunțe la notificarea respectivă.

Prezenta dispoziție nu aduce atingere altor proceduri interne aplicabile în privința dreptului de a înceta sau de a modifica servicii de transport.

(5) După primirea informațiilor menționate la alineatul (4), autoritățile competente pot insista să se mențină serviciul respectiv o perioadă de până la un an de la data notificării și informează întreprinderea cu privire la această decizie cu cel puțin o lună înainte de expirarea notificării.

De asemenea, ele pot lua inițiativa negocierii înființării sau modificării unui astfel de serviciu de transport.

(6) Cheltuielile rezultate pentru întreprinderile de transport din obligațiile menționate la alineatul (5) se compensează în conformitate cu procedurile comune stabilite în secțiunile II, III și IV."

16 În schimb, conform articolului 1 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91, „autoritățile competente ale statelor membre pot menține sau impune obligațiile de serviciu public menționate la articolul 2 pentru serviciile urbane, suburbane și regionale de transport de călători". În acest caz, „[c]ondițiile și modalitățile de prestare ale acestora, inclusiv metodele de compensare, sunt prevăzute în secțiunile II, III și IV".

17 Se precizează de asemenea în această dispoziție:

„În cazul în care o întreprindere de transport prestează servicii supuse obligațiilor de serviciu public, dar, în același timp, este angajată și în alte activități, serviciile publice trebuie prestate ca diviziuni separate care să îndeplinească cel puțin următoarele condiții:

(a) conturile corespunzătoare fiecăreia dintre aceste activități sunt separate, iar partea de active aferentă fiecărei activități se utilizează în conformitate cu normele contabile în vigoare;

(b) cheltuielile se echilibrează prin veniturile de exploatare și vărsămintele de la autoritățile publice, fără nici o posibilitate de transfer de la sau către alt sector al activității întreprinderii."

18 Regulamentul nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91, a fost abrogat prin Regulamentul (CE) nr. 1370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor nr. 1191/69 și (CEE) nr. 1107/70 ale Consiliului (JO L 315, p. 1), intrat în vigoare la 3 decembrie 2009.

Dreptul național

19 Reclamanta a exploatat inițial legăturile interregionale în temeiul concesiunilor anuale, acordate de Ministero delle Infrastructure e dei Trasporti (Ministerul Infrastructurii și Transporturilor italian, denumit în continuare „MIT"), în temeiul Legii nr. 1822 privind reglementarea serviciilor de autobuz de linie pentru călători, bagaje și colete agricole în regim de concesiune către industria privată [legge n. 1822 Disciplina degli autoservizi di linea (autolinee) per viaggiatori, bagagli e pacchi agricoli in regime di concessione all'industria privata] din 28 septembrie 1939 (GURI nr. 292 din 18 decembrie 1939, denumită în continuare „Legea nr. 1822/1939").

20 Conform articolului 3 din Legea nr. 1822/1939, concesiunea era acordată „pe baza unor specificații cuprinzând toate condițiile de ordin tehnic, administrativ și economic care reglementează concesiunea însăși, precum și obligațiile de transport al efectelor poștale". Articolul 6 alineatul (2) punctul 3 din această lege prevedea că, atunci când există mai multe cereri pentru aceeași concesiune, administrația îl favorizează în special pe cel care arată că își asumă și alte costuri pentru lucrări sau servicii de interes local legate de serviciile de transport și că este capabil să și le asume. Pe de altă parte, articolul 1 din Legea nr. 1822/1939 prevedea că concesionarii aveau obligația de a transporta efectele poștale la cererea administrației poștei și telegrafului.

21 Legea nr. 1822/1939 a fost modificată prin Decretul președintelui Republicii nr. 369 privind regulamentul de simplificare a procedurii de concesiune a serviciilor de linii auto de competența statului (decreto del Presidente della Repubblica n. 369 Regolamento recante semplificazione del procedimento di concessione di autolinee ordinarie di competenza statale) din 22 aprilie 1994 (supliment ordinar nr. 91 la GURI nr. 136 din 13 iunie 1994, denumit în continuare „Decretul nr. 369/1994”). În temeiul Decretului nr. 369/1994, întreprinderile care doreau să obțină o concesiune trebuiau să demonstreze în cererea de concesiune „în mod clar și detaliat imposibilitatea îndeplinirii în întregime sau parțial a cerințelor constatate de utilitate publică prin intermediul serviciilor de transport deja existente”.

22 Legea nr. 1822/1939, astfel cum a fost modificată prin Decretul nr. 369/1994, a fost ulterior abrogată prin Decretul legislativ nr. 285 privind reorganizarea serviciilor de transport de competența statului (decreto legislativo n. 285 Riordino dei servizi automobilistici interregionali di competenza statale) din 21 noiembrie 2005 (supliment ordinar la GURI nr. 6 din 9 ianuarie 2006), adoptat în temeiul Legii nr. 32 pentru delegarea Guvernului în scopul reformării reglementării privind transportul rutier al persoanelor și al mărfurilor (legge n. 32 Delega al Governo per il riassetto normativo del settore dell’autotrasporto di persone e cose) din 1 martie 2005 (GURI nr. 57 din 10 martie 2005).

23 Dispozițiile tranzitorii ale Decretului legislativ nr. 285/2005 au totuși ca efect menținerea în privința reclamantei a regimului de concesiuni anuale prevăzut de Legea nr. 1822/1939, astfel cum a fost modificată prin Decretul nr. 369/1994, până la 31 decembrie 2012.

24 În plus, reclamanta a beneficiat de dispoziții naționale succesive care prevăd plata unor compensații pentru costurile care rezultă din anumite obligații asumate de concesionarii de servicii de transport rutier.

25 Reclamanta a beneficiat astfel de dispozițiile Decretului președintelui Republicii nr. 1227 privind normele referitoare la încetarea obligațiilor de serviciu public în privința întreprinderilor care furnizează servicii de transport cu precădere interregional, compensația pentru menținerea obligațiilor de serviciu public și rambursarea cheltuielilor pentru obligațiile tarifare (decreto del Presidente della Repubblica n. 1227 Norme riguardanti la soppressione degli obblighi di servizio pubblico nei confronti delle aziende esercenti servizi automobilistici a carattere prevalentemente interregionale, la compensazione degli obblighi di servizio pubblico da mantenere e il rimborso degli oneri per obblighi tariffari) din 29 decembrie 1969 (GURI nr. 75 din 25 martie 1970, denumit în continuare „Decretul nr. 1227/69”).

26 Articolul 2 din Decretul nr. 1227/69 prevedea că, conform articolului 6 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1191/69, întreprinderile care prestează în principal servicii regionale de transport rutier puteau solicita MIT încetarea totală sau parțială a unei obligații de serviciu public care le era impusă, în cazul în care această obligație nu încetase. La 8 ianuarie 1981, reclamanta a obținut astfel de la autoritățile italiene, în temeiul Decretului nr. 1227/69, repartizarea de fonduri pentru compensarea costurilor care rezultă din obligațiile tarifare impuse concesionarilor în anii 1972-1974.

27 Reclamanta a beneficiat și de dispozițiile Legii nr. 877 privind intervenții urgente pentru serviciile publice auto de linie care sunt de competența statului (legge n. 877 Interventi urgenti per gli autoservizi pubblici di linea di competenza statale) din 13 decembrie 1986 (GURI nr. 295 din 20 decembrie 1986), care prevedea că trebuie acordat un ajutor pe baza distanțelor parcurse între 1 aprilie 1972 și 1986 întreprinderilor care exploatează servicii regulate de autocar care intrau în răspunderea statului și servicii internaționale de autocar la frontierele Italiei.

28 Ulterior, reclamanta nu a mai primit plăți compensatorii.

29 Pe de altă parte, articolul 4 alineatul 4 litera (b) din Legea nr. 59 pentru delegarea Guvernului în scopul stabilirii de atribuții și sarcini regiunilor și organismelor locale pentru reforma administrației publice și pentru simplificarea administrativă (legge n. 59 Delega al Governo per il conferimento di funzioni e compiti alle regioni ed enti locali, per la riforma della pubblica amministrazione e per la semplificazione amministrativa) din 15 martie 1997 (supliment ordinar la GURI nr. 56 nr. 63 din 17 martie 1997), astfel cum a fost modificată prin Decretul legislativ nr. 422 privind încredințarea către regiuni și organisme locale a unor atribuții și sarcini în materia transportului public local, în temeiul articolului 4 alineatul 4 din Legea nr. 59 din 15 martie 1997 (Decreto legislativo n. 422 Conferimento alle regioni ed agli enti locali di funzioni e compiti in materia di trasporto pubblico locale, a norma dell'articolo 4, comma 4, della legge 15 marzo 1997, n. 59), din 19 noiembrie 1997 (GURI nr. 287 din 10 decembrie 1997), prevede:

„prevederea că regiunile și colectivitățile locale, în cadrul competențelor lor proprii, reglementează prestarea serviciilor, oricare ar fi modalitățile potrivit cărora sunt efectuate și oricare ar fi forma sub care sunt încredințate, fie în concesiune, fie conform modalităților prevăzute la articolele 22 și 25 din Legea nr. 142 din 8 iunie 1990, prin intermediul contractelor de serviciu public, modalități care respectă articolele 2 și 3 din Regulamentul (CEE) nr. 1191/69 și din Regulamentul (CEE) nr. 1893/91, care garantează certitudinea/securitatea financiară și acoperirea bugetului și care asigură, până la 1 ianuarie 2000, realizarea unui raport de cel puțin 0.35 între veniturile din trafic/din circulație și costurile operaționale, cu deducerea costurilor de infrastructură după aplicarea Directivei 91/440/CEE la transporturile feroviare de interes regional și local; definirea modalităților de încurajare a depășirii situațiilor de monopol în gestionarea transporturilor urbane și extraurbane și pentru introducerea normelor de concurență în serviciile de gardă periodice; definirea, până la 1 ianuarie 2000, a modalităților potrivit cărora regiunile vor înlocui cu propriile contracte autonome de serviciu regional contractul de serviciu public dintre stat și Ferrovie dello Stato Spa."

Acțiunile introduse de reclamantă la instanțele naționale

30 La 22 octombrie 1999, reclamanta a solicitat MIT plata unei compensații drept contraprestație a obligațiilor de serviciu public pe care și le-a asumat în cadrul exploatării legăturilor interregionale pentru perioada 1987-1999. Întrucât MIT a refuzat plata compensației menționate, pentru motivul că cererea reclamantei nu îndeplinea condițiile prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1191/69 pentru acordarea unei astfel de compensații, reclamanta a contestat decizia MIT în cadrul unei acțiuni extraordinare în fața președintelui Republicii Italiene. Această acțiune a fost respinsă printr-un decret al președintelui Republicii Italiene la 10 octombrie 2002.

31 În anul 2004, reclamanta a sesizat Tribunale amministrativo regionale del Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio, Italia, denumit în continuare „TAR Lazio") pentru a i se recunoaște dreptul de a percepe suma de 66 891 982 de euro drept contraprestație pentru costurile pe care și le-a asumat prin executarea unor obligații de serviciu public începând din 1987, fie cu titlu de compensație anuală, potrivit Regulamentului nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91, fie cu titlu de daune interese, ori pe calea unei acțiuni pentru îmbogățire fără justă cauză, în temeiul articolului 2041 din Codul civil italian. Prin hotărârea din 12 ianuarie 2009 (nr. 112/2009, denumită în continuare „hotărârea TAR Lazio"), TAR Lazio a respins ca inadmisibile cererile reclamantei întemeiate pe Regulamentul nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91, precum și pe articolul 2041 din Codul civil italian. În această privință, TAR Lazio s-a pronunțat în special, în temeiul principiului procedural italian potrivit căruia judecata privește nu numai chestiunile invocate efectiv, ci și chestiunile invocate implicit (il giudicato copre il dedotto e il deducibile), în sensul că decretul prezidențial din 10 octombrie 2002 statuase deja implicit asupra cererii întemeiate pe Regulamentul nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91. TAR Lazio, pe de altă parte, a respins ca nefondată cererea de daune interese a reclamantei.

32 La 9 martie 2009, reclamanta a formulat apel împotriva hotărârii TAR Lazio, punctul 31 de mai sus, în fața Consiglio di Stato (Consiliul de Stat, Italia).

33 Prin hotărârea din 3 martie 2010 (nr. 1405/2010, denumită în continuare „hotărârea Consiglio di Stato”), Consiglio di Stato (Consiliul de Stat) a reformat hotărârea TAR Lazio statuând că reclamanta avea dreptul, în calitatea sa de operator de serviciu public, să primească plăți compensatorii pentru costurile implicate de prestarea serviciului menționat, în temeiul articolelor 6, 10 și 11 din Regulamentul nr. 1191/69. Consiglio di Stato a precizat că valoarea acestor plăți ar trebui să fie determinată, în temeiul articolului 35 din Decretul legislativ nr. 80 privind noi dispoziții în materie de organizare și de raporturi de muncă în administrația publică, de competență în conflictele de muncă și de competență administrativă, adoptate conform articolului 11 alineatul 4 din Legea nr. 59 din 15 martie 1997 (decreto legislativo n. 80 Nuove disposizioni in materia di organizzazione e di rapporti di lavoro nelle amministrazioni pubbliche, di giurisdizione nelle controversie di lavoro e di giurisdizione amministrativa, emanate in attuazione dell'articolo 11, comma 4, della legge 15 marzo 1997, n. 59) din 31 martie 1998 (supliment ordinar la GURI nr. 82 din 8 aprilie 1998), de către autoritățile publice pe baza unor date fiabile extrase din evidența contabilă a reclamantei care să permită să se calculeze diferența dintre costurile imputabile părții din activitatea reclamantei care este afectată obligației de serviciu public și veniturile generate de această activitate.

34 În schimb, Consiglio di Stato a suspendat judecarea acțiunii în daune interese pentru motivul că numai după ce autoritățile publice italiene vor calcula sumele datorate în temeiul compensării va fi posibil să se identifice orice pierdere reziduală, neacoperită de acest calcul, care va trebui să fie atunci solicitată și dovedită de reclamantă. Pe de altă parte, Consiglio di Stato a statuat că, în măsura în care a admis cererea reclamantei prin care urmărește recunoașterea dreptului său de a obține o compensație, nu era necesar să se pronunțe asupra cererii privind îmbogățirea fără justă cauză, întemeiată pe articolul 2041 din Codul civil italian.

35 La 1 aprilie 2011, Consiglio di Stato, la cererea reclamantei, a dat o ordonanță pentru obligarea MIT la efectuarea calculului plăților compensatorii, în temeiul hotărârii sale, punctul 33 de mai sus.

36 La 17 ianuarie 2012, având în vedere dificultățile întâmpinate de MIT la efectuarea calculului plăților compensatorii și la cererea reclamantei, Consiglio di Stato a dat o nouă ordonanță prin care a numit un colegiu compus din trei experți independenți, însărcinați să calculeze cuantumul plăților compensatorii datorate reclamantei, în temeiul hotărârii sale, punctul 33 de mai sus.

37 Întrucât colegiul de experți nu a ajuns la o concluzie unanimă, a prezentat, la 20 august 2012, un raport majoritar, semnat de doi dintre experți, care concluziona că plățile compensatorii datorate reclamantei se ridicau la 22 049 796 de euro și, la 29 august 2012, un raport minoritar, semnat de al treilea membru și președinte al colegiului de experți, care concluziona că datele disponibile nu erau suficiente pentru a determina compensația care trebuia recunoscută reclamantei și că, prin urmare, nu se putea să i se acorde nicio compensație.

Procedura administrativă

38 Ca urmare a ordonanței Consiglio di Stato din 1 aprilie 2011, la 18 mai 2011, autoritățile italiene au notificat Comisiei Europene acordarea unei compensații în favoarea reclamantei pentru servicii interregionale de transport de călători cu autocarul, prestate între anii 1987 și 2003, în cadrul unei obligații de serviciu public, în temeiul hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus.

39 La 12 iulie și la 5 octombrie 2011, la 20 februarie, la 2 și la 28 martie și la 17 aprilie 2012, autoritățile italiene au prezentat informații complementare privind măsura notificată.

40 Prin scrisoarea din 31 mai 2012, Comisia a notificat autorităților italiene decizia sa de a iniția procedura oficială de investigare prevăzută la articolul 108 alineatul (2) TFUE și a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile.

41 Autoritățile italiene și-au prezentat observațiile privind inițierea procedurii oficiale de investigare la 1 iunie, la 24 septembrie și la 11 octombrie 2012.

42 Reclamanta, în calitatea sa de terț interesat, și-a depus observațiile privind decizia de inițiere a procedurii oficiale de investigare la 4 august, la 31 octombrie și la 13 decembrie 2012.

43 Autoritățile italiene au prezentat comentarii privind observațiile reclamantei la 28 noiembrie, la 4 și la 19 decembrie 2012 și la 10 ianuarie 2013.

Decizia atacată

44 La 2 octombrie 2013, Comisia a adoptat Decizia 2014/201/UE privind compensația plătibilă societății Simet pentru serviciile de transport public prestate în perioada 1987-2003 [ajutor de stat SA.33037 (2012/C) Italia] (JO 2014, L 114, p. 67, denumită în continuare „decizia atacată”), prin care măsura notificată de autoritățile italiene a fost declarată ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, incompatibil cu piața internă.

45 În decizia atacată, Comisia a constatat mai întâi că măsura notificată era imputabilă statului, implica utilizarea unor resurse de stat, oferea un avantaj economic reclamantei, avea un caracter selectiv și putea denatura concurența până la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre. În acest cadru, Comisia a arătat că măsura notificată nu îndeplinea al doilea criteriu stabilit de Curte în Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, Rec., denumită în continuare „Hotărârea Altmark”, EU:C:2003:415), potrivit căruia parametrii pe baza cărora se calculează compensația trebuie să fie stabiliți în prealabil în mod obiectiv și transparent. Comisia a concluzionat că măsura notificată constituie un ajutor în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE.

46 În continuare, Comisia a examinat problema dacă măsura notificată putea fi considerată, în raport cu articolul 17 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1191/69, drept o compensație scutită de obligația de notificare prealabilă prevăzută la articolul 108 alineatul (3) TFUE.

47 În acest scop, pe de o parte, Comisia a verificat dacă autoritățile italiene au impus în mod unilateral reclamantei o obligație de serviciu public, în sensul articolului 1 din Regulamentul nr. 1191/69. În acest cadru, în primul rând, Comisia a considerat că faptul că reclamanta a avut inițiativa de a solicita reînnoirea specificațiilor concesiunii pentru fiecare din cei șaisprezece ani ai perioadei vizate era incompatibil cu invocarea impunerii unilaterale a unei obligații de serviciu public. În al doilea rând, arată că faptul că specificațiile prevedeau tarifele, rutele, frecvența și orarul serviciilor nu înseamnă neapărat că reclamantei i s-au impus în mod unilateral obligații de serviciu public în baza concesiunilor. În al treilea rând, Comisia a arătat că reclamanta nu a furnizat niciun element de natură să dovedească faptul că a prestat efectiv servicii de transport al expedierilor poștale și nicio dovadă a costurilor nete implicate. În al patrulea rând, în ceea ce privește tarifele pe care reclamanta a putut să le aplice pentru serviciile de transport de călători pe care le-a prestat, Comisia consideră că faptul că ele au fost aprobate de MIT și că se făcea referire la tarife reglementate nu înseamnă în sine că aceste tarife nu fuseseră inițial stabilite de operatori. În toate cazurile, aceste tarife reglementate nu fac parte dintr-o obligație tarifară în sensul articolului 2 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1191/69, întrucât această dispoziție nu se aplică obligațiilor care decurg din măsuri generale de politică a prețurilor aplicate tuturor activităților economice, sau din măsurile luate în ce privește tarifele și condițiile generale de transport în vederea organizării pieței transporturilor sau a unei părți a acesteia. În al cincilea rând, în ceea ce privește refuzurile formulate de MIT la cererile reclamantei de a institui

noi servicii sau de a extinde servicii existente, Comisia arată că aceste refuzuri erau rezultatul modului în care era reglementată funcționarea serviciilor regulate de transport de călători prin Legea nr. 1822/1939, aceasta nepermițând crearea sau extinderea de noi servicii decât în măsura în care noile concesiuni nu afectau drepturile celorlalți operatori. Pe de altă parte, Comisia arată că, în general, reclamanta nu face dovada că a formulat cereri de modificare a caracteristicilor indicate în specificații, nici că acestea ar fi fost respinse de MIT.

48 Pe de altă parte, Comisia a verificat dacă compensația acordată reclamantei era conformă cu metoda comună de compensație prevăzută de Regulamentul nr. 1191/69.

49 În primul rând, Comisia a arătat că, conform articolului 10 din Regulamentul nr. 1191/69, în cazul unei obligații de exploatare sau de transport, valoarea compensației trebuie să fie egală cu diferența dintre diminuarea costurilor și diminuarea veniturilor întreprinderii ce pot rezulta din încetarea, totală sau parțială, a obligației în cauză pe perioada luată în considerare. Or, conform jurisprudenței, cerințele definite de această dispoziție nu ar fi îndeplinite atunci când nu este posibil să se stabilească, în temeiul unor date sigure din contabilitatea societății, diferența dintre costurile imputabile părții din activitatea sa în zonele care fac obiectul unei concesiuni și beneficiul corespunzător și, în consecință, atunci când nu este posibil să se calculeze costul suplimentar care decurge din executarea obligațiilor de serviciu public. Comisia a arătat de asemenea că, conform articolului 1 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1191/69, în versiunea aplicabilă începând de la 1 iulie 1992, întreprinderile de transport care nu prestează doar servicii supuse obligațiilor de serviciu public, ci sunt angajate și în alte activități au obligația să presteze serviciile menționate, în primul rând, separând conturile corespunzătoare fiecăreia dintre aceste activități de exploatare și utilizând partea de active aferentă fiecărei activități în conformitate cu normele contabile în vigoare și, în al doilea rând, echilibrând cheltuielile prin veniturile de exploatare și prin vărsămintele de la autoritățile publice, fără nicio posibilitate de transfer de la sau către alt sector al activității întreprinderii. Or, în măsura în care reclamanta nu a ținut o separare adecvată a conturilor pentru serviciile prestate până în 2002 și, ținând seama de îndoiala privind soliditatea contabilității analitice din 2002 și din 2003 în ceea ce privește separarea conturilor, în lipsa unor dovezi care să indice că organele de conducere ale reclamantei au folosit această contabilitate analitică pentru exercitarea controlului asupra activităților reclamantei, Comisia a considerat că articolul 10 din Regulamentul nr. 1191/69 nu a fost respectat.

50 În al doilea rând, Comisia a considerat că reclamanta nu a demonstrat că a respectat articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1191/69, care prevedea că dezavantajele economice se stabilesc ținând cont de repercusiunile obligației asupra întregii activități a întreprinderii, și nici articolul 13 din același regulament, potrivit căruia valoarea compensației trebuia să fie stabilită în avans.

51 În al treilea și ultimul rând, Comisia a arătat că metoda comună de compensare s-a aplicat activităților interregionale de transport ale reclamantei doar până la intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 1893/91, la 1 iulie 1992, și că, așadar, ea nu putea fi aplicată unei compensări pe perioada 1987-2003.

52 Comisia a constatat, prin urmare, că măsura notificată nu putea fi considerată conformă cu metoda comună de compensare prevăzută de Regulamentul nr. 1191/69.

53 Comisia a concluzionat că măsura notificată nu era exceptată de la obligația de notificare prealabilă potrivit articolului 17 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1191/69.

54 În sfârșit, Comisia a examinat compatibilitatea măsurii notificate cu legislația în vigoare la data adoptării deciziei atacată, și anume Regulamentul nr. 1370/2007. După ce a arătat că măsura notificată nu respecta anumite obligații prevăzute la articolul 4 din acest regulament, referitoare la conținutul contractului de serviciu public, la articolul 6 alineatul (1), precum și în anexa la același regulament, referitoare la separarea conturilor beneficiarului compensației și la modalitățile care trebuie urmate pentru determinarea cuantumului maxim al compensației, Comisia a concluzionat că compensația

decisă de Consiglio di Stato nu ar fi plătită în conformitate cu Regulamentul nr. 1370/2007 și, prin urmare, că măsura notificată era incompatibilă cu piața internă. Pe de altă parte, Comisia a înlăturat argumentul reclamantei potrivit căruia Consiglio di Stato nu ar fi obligat MIT să îi plătească o compensație pentru obligații de serviciu public în temeiul Regulamentului nr. 1191/69, ci l-ar fi obligat să o despăgubească din cauza impunerii nelegale de obligații de serviciu public în sensul articolului 1 alineatele (3) și (5) din acest regulament. În această privință, Comisia a arătat că reieșea din hotărârea Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, că acesta recunoscuse dreptul reclamantei de a percepe o compensație în temeiul articolelor 6, 10 și 11 din Regulamentul nr. 1191/69 și respinsese acțiunea în despăgubire introdusă de reclamantă. Comisia a adăugat că, în orice caz, acordarea unei despăgubiri în favoarea reclamantei, pentru o pretinsă impunere unilaterală și nelegală a unor obligații de serviciu public, calculată potrivit metodei comune de compensație prevăzute de Regulamentul nr. 1191/69, ar aduce atingere articolelor 107 TFUE și 108 TFUE, întrucât ar conduce, din punctul de vedere al reclamantei, la același rezultat precum o compensație pentru obligația de serviciu public pentru perioada vizată, în timp ce specificațiile concesiunii care reglementau serviciile în cauză nu erau conforme cu cerințele esențiale ale Regulamentului nr. 1191/69 și nici cu cele ale Regulamentului nr. 1370/2007.

55 Dispozitivul deciziei atacate are următorul cuprins:

„*Articolul 1*

Plata către Simet a compensației notificate de autoritățile italiene constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Ajutorul nu a fost exceptat de la obligația de notificare prealabilă în temeiul articolului 17 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1191/69.

Ajutorul nu este compatibil cu piața internă, întrucât nu au fost întrunite condițiile stabilite în Regulamentul (CE) nr. 1370/2007. Prin urmare, ajutorul nu poate fi aplicat de autoritățile italiene.

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează Republicii Italiene.”

Procedura și concluziile părților

56 Reclamanta a introdus prezenta acțiune la 6 ianuarie 2014.

57 Comisia a depus memoriul în apărare la 24 martie 2014.

58 Reclamanta a depus replica la 12 mai 2014. Comisia a depus duplica la 28 august 2014.

59 La 4 iunie 2015, Tribunalul a adresat reclamantei o întrebare la care aceasta să răspundă în scris, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 alineatul (3) literele (a) și (b) din Regulamentul de procedură al Tribunalului din 2 mai 1991. Reclamanta a răspuns la această întrebare la 12 iunie 2015.

60 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 14 iulie 2015.

61 Reclamanta solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

62 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la admisibilitate

63 Comisia arată că, în măsura în care reclamanta, în replică, a indicat că s-a desistat de acțiunea în executarea hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, ea nu mai are interesul de a exercita acțiunea în cadrul prezentei cauze, decizia atacată având ca obiect tocmai notificarea compensației la care reclamanta ar avea dreptul în executarea acestei hotărâri, potrivit raportului majoritar realizat în cadrul acțiunii în executare.

64 În această privință, trebuie amintit că interesul de a exercita acțiunea este o condiție de admisibilitate a unei acțiuni în anulare introduse de o persoană fizică sau de o persoană juridică. Un asemenea interes presupune ca anularea actului atacat să poată avea, prin ea însăși, consecințe juridice și ca acțiunea să poată astfel, prin rezultatul său, să aducă un beneficiu părții care a introdus-o (a se vedea Hotărârea din 18 martie 2010, Centre de Coordination Carrefour/Comisia, T-94/08, Rep., EU:T:2010:98, punctul 48 și jurisprudența citată). Astfel, interesul de a exercita acțiunea trebuie să fie născut și actual la data introducerii acțiunii.

65 În plus, interesul de a exercita acțiunea trebuie să continue să existe până la momentul pronunțării hotărârii judecătorești, sub sancțiunea nepronunțării asupra fondului (a se vedea Hotărârea Centre de Coordination Carrefour/Comisia, punctul 64 de mai sus, EU:T:2010:98, punctul 49 și jurisprudența citată).

66 De asemenea, trebuie amintit că, deși interesul de care se prevalează un reclamant privește o situație juridică viitoare, el trebuie să demonstreze că atingerea adusă acestei situații se dovedește deja certă (Ordonanța din 27 martie 2012, European Goldfields/Comisia, T-261/11, EU:T:2012:157, punctul 29).

67 În speță, reiese atât din decizia atacată, cât și din înscrisurile reclamantei că autoritățile italiene au refuzat de două ori executarea hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, care le obliga la plata unei compensații reclamantei, ceea ce a condus Consiglio di Stato la adoptarea, la cererea reclamantei, a unei prime ordonanțe de executare la 1 aprilie 2011 și a unei a doua ordonanțe de executare la 17 ianuarie 2012.

68 În replică, reclamanta a indicat că s-a desistat de acțiunea în executarea hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, și că își rezervă dreptul de a introduce o nouă acțiune.

69 Ca răspuns la o întrebare la care Tribunalul a solicitat un răspuns scris, în temeiul articolului 64 alineatul (3) literele (a) și (b) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991, reclamanta a precizat că s-a desistat de actul prin care urmărea să obțină executarea hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, dar că nu s-a desistat de acțiunea sa în executarea hotărârii menționate și că, prin urmare, își păstra posibilitatea de a introduce o nouă acțiune în executarea acesteia până la expirarea termenului de prescripție, și anume 9 martie 2020. Potrivit reclamantei, ea își păstra, așadar, un interes în soluționarea litigiului din prezenta cauză, în perspectiva introducerii unei noi acțiuni în executarea hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus.

70 Rezultă că continuarea de către reclamantă a acțiunii sale în executarea hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, nu este certă.

71 Cu toate acestea, în speță, această împrejurare nu este, prin ea însăși, de natură să o priveze pe reclamantă de interesul ei de a exercita acțiunea.

72 Astfel, în ipoteza în care Tribunal ar trebui să anuleze decizia atacată, autoritățile italiene ar continua să fie, în orice caz, obligate să execute hotărârea Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, independent de desistarea reclamantei de acțiunea sa în executarea hotărârii menționate.

73 În plus, trebuie arătat că, potrivit înșiși termenilor deciziei atacate, autoritățile italiene au „decis să nu pună în executare [hotărârea Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, și Ordonanța din 1 aprilie 2011] și să nu plătească compensații [reclamantei] înainte ca măsura notificată să fie evaluată de Comisie”.

74 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se constate că reclamanta își păstrează interesul pentru soluționarea litigiului.

Cu privire la fond

75 În susținerea acțiunii, reclamanta invocă, în esență, două motive. În susținerea acțiunii, reclamanta invocă, în esență, cinci motive. Primul motiv este întemeiat pe o încălcare a articolului 107 alineatul (1) TFUE și a Regulamentului nr. 1191/69, întrucât Comisia ar fi săvârșit o eroare de fapt, erori vădite de apreciere și ar fi cercetat cauza insuficient. Al doilea motiv este întemeiat pe o încălcare a principiilor referitoare la repararea prejudiciului suferit de particulari în caz de încălcare a dreptului Uniunii de către un stat membru. Al treilea motiv este întemeiat pe încălcarea obligației de motivare. Al patrulea motiv este întemeiat pe o încălcare a articolului 107 alineatul (1) TFUE, întrucât Comisia ar fi săvârșit erori vădite de apreciere în privința respectării de către măsura notificată a metodei comune de compensare prevăzută de Regulamentul nr. 1191/69. Al patrulea motiv este întemeiat pe faptul că Comisia, ținând seama, în decizia atacată, de rapoartele colegiului de experți asupra cărora nu se pronunțase încă Consiglio di Stato, ar fi interferat cu activitatea jurisdicțională a instanței naționale.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o încălcare a articolului 107 alineatul (1) TFUE și a Regulamentului nr. 1191/69

76 Primul motiv cuprinde, în esență, două aspecte. Primul aspect se întemeiază pe o eroare de fapt, întrucât Comisa ar fi concluzionat în mod eronat că Consiglio di Stato obligase MIT la plata unei compensații reclamantei în temeiul Regulamentului nr. 1191/69. Al doilea aspect se întemeiază pe o eroare vădită de apreciere sau pe o lipsă a cercetării, întrucât Comisia nu ar fi ținut seama de faptul că legislația națională, în temeiul căreia i-ar fi fost impuse reclamantei obligațiile de serviciu public, era contrară Regulamentului nr. 1191/69.

– Cu privire la primul aspect al primului motiv, care se întemeiază pe o eroare de fapt

77 Reclamanta susține, la fel cum a făcut în cadrul procedurii administrative, că Consiglio di Stato nu a obligat MIT să îi plătească o compensație în temeiul Regulamentului nr. 1191/69, ci că l-a obligat să o despăgubească pentru prejudiciul pe care i l-a produs impunerea unilaterală de obligații de serviciu public cu încălcarea regulamentului menționat în perioada 1987-2003. În opinia reclamantei, Consiglio di Stato, în conformitate cu ceea ce este prevăzut în mod expres la articolul 35 din Decretul legislativ nr. 80/1998, a făcut trimitere la Regulamentul nr. 1191/69, aplicabil în perioada faptelor, numai pentru determinarea criteriilor adecvate pentru cuantificarea prejudiciului. Astfel, potrivit reclamantei,

Consiglio di Stato nu a soluționat litigiul aplicând Regulamentul nr. 1191/69, ci, ținând seama de motivele avansate de reclamantă, el a făcut trimitere numai la criteriile prevăzute de regulamentul menționat pentru cuantificarea reparației efective a costurilor angajate pentru executarea obligațiilor de serviciu public în temeiul dreptului intern. Cu alte cuvinte, Consiglio di Stato ar fi recunoscut dreptul la reparația singurei pierderi suferite în temeiul jurisprudenței sale în materie.

78 Comisia contestă argumentele reclamantei și solicită respingerea primului aspect.

79 În această privință, trebuie să se arate că teza reclamantei se reduce la a considera că măsura notificată nu era o compensație din cauza impunerii unor obligații de serviciu public, în sensul Hotărârii Altmark, punctul 45 de mai sus (EU:C:2003:415), sau al Regulamentului nr. 1191/69, ci despăgubirea stabilită de instanța națională pentru prejudiciul produs prin impunerea de obligații de serviciu public cu încălcarea dreptului Uniunii aplicabil.

80 Or, trebuie să se constate că această teză este contrazisă de lectura hotărârii TAR Lazio, punctul 31 de mai sus, precum și de cea a hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus.

81 Astfel, reiese din hotărârea TAR Lazio, punctul 31 de mai sus, că, în anul 2004, reclamanta a sesizat această instanță pentru a i se recunoaște dreptul de a percepe suma de 66 891 982 de euro drept contraprestație pentru costurile pe care și le-a asumat prin executarea unor obligații de serviciu public începând din 1987, fie cu titlu de compensație anuală, potrivit Regulamentului nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91, fie cu titlu de daune interese, ori pe calea unei acțiuni pentru îmbogățire fără justă cauză, în temeiul articolului 2041 din Codul civil italian (a se vedea punctul 31 de mai sus).

82 În continuare, trebuie să revenim, la fel ca și Comisia, asupra conținutului hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus.

83 Consiglio di Stato descrie, la punctul 2 din hotărâre, punctul 33 de mai sus, cadrul juridic aplicabil, amintind că Legea nr. 1822/1939 reglementa acordarea prin concesiune de linii de autocar care intră în competența statului unor operatori privați, în măsura în care nu intră în concurență cu concesiuni deja acordate, și permitea MIT să plătească subvenții pe kilometru pentru stabilire și exploatare.

84 În continuare, acesta subliniază că Regulamentul nr. 1893/91 „a operat o distincție clară între serviciile de transport care prezintă un interes public special (și anume «serviciile regionale sau locale») și serviciile de transport pentru care încetarea obligațiilor de serviciu a intervenit în mod definitiv, fără a aduce atingere posibilității administrației publice de a încheia contracte de serviciu public pentru a asigura prestarea de servicii de transport suficiente și fără a aduce atingere garanțiilor pentru anumite categorii sociale”.

85 În plus, Consiglio di Stato reține că „Curtea de Justiție s-a pronunțat [în Hotărârea Altmark] asupra naturii compensațiilor plătite de statele membre în domeniul serviciilor de transport, pentru a nu le include în categoria ajutoarelor de stat”.

86 Consiglio di Stato concluzionează că „antreprenorul care furnizează, pentru obligații de serviciu public, servicii de transport public […] are dreptul de a primi o compensație pentru costurile pe care le suportă”.

87 Consiglio di Stato indică în continuare că, în consecință, „[î]n lumina reglementării descrise, trebuie să se verifice, în speță, dacă [reclamanta] are sau nu are dreptul la compensațiile prevăzute”.

88 După cum subliniază în mod întemeiat Comisia, raționamentul Consiglio di Stato expus mai sus demonstrează că acesta a examinat temeinicia cererii reclamantei de obținere a unei compensații pentru executarea anumitor obligații de serviciu public.

89 Pe de altă parte, după ce a explicat că „cererea introdusă în justiție de societate pentru obținerea recunoașterii dreptului său la o compensație” era admisibilă, contrar celor statuate de TAR Lazio, Consiglio di Stato arată că „Regulamentul (CEE) nr. 1191/69 al Consiliului din 26 iunie 1969, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 1893/91”, prevedea în mod explicit, la articolul 1 alineatul (5), posibilitatea de a menține sau de a impune obligații de serviciu pentru serviciile urbane, suburbane și regionale. Adaugă că, într-un asemenea caz, costurile care decurg din decizia de a menține sau de a impune obligații unilaterale de serviciu trebuie să facă obiectul unor compensații din partea statelor membre, potrivit metodelor enunțate la articolele 10, 11 și 12 din Regulamentul nr. 1191/69, independent de cererile vizate la articolul 4 din regulamentul menționat. Consiglio di Stato precizează că „nu numai că legiuitorul italian nu a utilizat această posibilitate, dar a stabilit, prin adoptarea articolului 4 alineatul (4) din Legea nr. 59/97 și a dispozițiilor Decretului legislativ nr. 422/97, că contractele de serviciu public [trebuiau] să fie încheiate cu obligația de a se plăti o compensație pentru obligațiile de serviciu public”.

90 După ce a amintit că Regulamentul nr. 1191/69 era direct aplicabil, Consiglio di Stato continuă arătând că „[r]ezult[ă] din cele ce precedă […] că nu poate fi respinsă cererea prestatorului serviciului public de a obține rambursarea costurilor efectiv suportate din cauza furnizării serviciului public”.

91 Consiglio di Stato concluzionează astfel:

„Acțiunea […] trebuie admisă pe baza motivelor expuse în prezenta hotărâre și trebuie să se stabilească în consecință că societatea reclamantă are dreptul de a percepe compensația prevăzută la articolele 6, 10 și 11 din Regulamentul (CEE) nr. 1191/69, al cărei cuantum, în temeiul articolului 35 din Decretul legislativ nr. 80 din 1998, va trebui să fie determinat de administrație […] pe baza unor date fiabile extrase din evidența contabilă a persoanei interesate din care să reiasă diferența dintre costurile imputabile părții din activitatea persoanei interesate care este afectată obligațiilor de serviciu public și veniturile corespunzătoare. În speță, este imposibil să se admită cererile de despăgubire prezentate de reclamantă pentru motivul că doar după stabilirea cuantumului de către administrație va putea eventual să apară un prejudiciu rezidual neacoperit de acest cuantum, prejudiciu care va trebui să fie argumentat și demonstrat de societatea vizată. Admiterea cererii principale face să nu mai fie necesară aprecierea de către complet a acțiunii pentru îmbogățire fără justă cauză, formulată în subsidiar de reclamantă.”

92 În consecință, Consiglio di Stato „obligă ministerul […] la plata sumelor care vor fi determinate conform articolului 35 din Decretul legislativ nr. 80 din 1998 în termenul și potrivit modalităților pe care le-am indicat”.

93 Așadar, reiese de asemenea din hotărârea Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, că acesta, pe de o parte, a recunoscut dreptul reclamantei de a beneficia de compensația prevăzută la articolele 6, 10 și 11 din Regulamentul nr. 1191/69 pentru obligațiile de serviciu public care îi fuseseră impuse și, pe de altă parte, a obligat MIT la plata către reclamantă, cu titlu de compensație, a unei sume care trebuie să fie determinată de administrație conform articolului 35 din Decretul legislativ nr. 80/1998.

94 Articolul 35 alineatul (1) din Decretul legislativ nr. 80/1998 prevede că instanța administrativă statuează asupra cererilor de daune interese în litigiile în care are o competență exclusivă. Alineatul (2) al acestei dispoziții prevede că instanța administrativă poate, în cadrul acestei competențe, să determine criteriile potrivit cărora administrația trebuie să propună plata unei sume către reclamant într-un termen rezonabil.

95 Cu toate acestea, contrar celor susținute de reclamantă, singura trimitere la articolul 35 din Decretul legislativ nr. 80/1998 nu permite să se concluzioneze că măsura notificată viza neapărat despăgubirea pentru prejudiciul produs de încălcarea Regulamentului nr. 1191/69 de către legislația națională, în sensul Hotărârii din 22 ianuarie 1976, Russo (60/75, Rec., EU:C:1976:9, punctul 9).

96 Trebuie astfel să se arate că reiese din textul hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, că acesta nu a constatat nelegalitatea reglementării naționale în raport cu Regulamentul nr. 1191/69, ci pur și simplu a înlăturat aplicarea acestei reglementări pentru constatarea existenței unui drept la compensație întemeiat pe regulamentul menționat.

97 Trebuie de asemenea să se arate că plata la care este obligat MIT trebuie să intervină cu titlu de compensație și că aceasta trebuie să corespundă, potrivit însăși termenilor hotărârii, costurilor imputabile obligațiilor de serviciu public impuse reclamantei.

98 Trebuie să se arate și că Consiglio di Stato a suspendat explicit judecata în privința acțiunii în daune interese formulate de reclamantă.

99 În aceste condiții, este necesar să se considere că măsura notificată nu avea ca obiect despăgubirea pentru un prejudiciu care rezulta din încălcarea Regulamentului nr. 1191/69, ci tocmai compensarea costurilor imputabile impunerii obligației de serviciu public în temeiul dispozițiilor regulamentului menționat.

100 De altfel, Consiglio di Stato a confirmat această lectură a hotărârii sale, punctul 33 de mai sus, în ordonanța din 1 aprilie 2011, în care arăta:

„Hotărârea nr. 1405 din 2010, pe motivele căreia se întemeiază completul, a recunoscut dreptul societății Simet de a primi compensația prevăzută la articolele 6, 10 și 11 din Regulamentul (CEE) nr. 1191/69 și a stabilit că valoarea acesteia, conform articolului 35 din Decretul legislativ nr. 80 din 1998, va trebui să fie stabilită de administrație în termen de 90 de zile, pe baza unor date fiabile extrase din evidența contabilă a întreprinderii vizate din care să reiasă diferența dintre costurile legate de partea din activitatea întreprinderii care privește obligația de serviciu public și veniturile corespunzătoare.”

101 În consecință, teza reclamantei potrivit căreia Comisia ar fi săvârșit o eroare de fapt considerând că Consiglio di Stato a obligat MIT să îi plătească o compensație în temeiul Regulamentului nr. 1191/69 este nefondată.

102 În plus, trebuie să se arate că, în ipoteza în care măsura notificată ar trebui interpretată, astfel cum susține reclamanta, nu ca o compensație pentru impunerea de obligații de serviciu public în sensul Regulamentului nr. 1191/69, ci ca o despăgubire pentru prejudiciul produs prin impunerea unor obligații de serviciu public cu încălcarea acestui regulament, reclamanta nu poate susține în același timp că această despăgubire putea fi exclusă de la calificarea drept ajutor de stat, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, numai pentru motivul că urmărea să compenseze impunerea unor obligații de serviciu public în sensul aceluiași regulament.

103 În caz contrar, așa cum în mod întemeiat a arătat Comisia în considerentele (131)-(133) ale deciziei atacate, într-o asemenea situație, a considera că plata datorată în temeiul compensației nu era o compensație, ci o despăgubire ar permite eludarea aplicării articolelor 107 TFUE și 108 TFUE.

104 Or, trebuie să se constate că, în speță, reclamanta nu avansează niciun argument de natură să repună în discuție constatarea potrivit căreia măsura notificată întrunește elementele constitutive ale unui ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, astfel încât teza reclamantei potrivit căreia măsura notificată nu este o compensație în sensul Regulamentului nr. 1191/69, ci o despăgubire pentru prejudiciul produs prin încălcarea acestuia ar fi, în orice caz, inoperantă.

105 Primul aspect al primului motiv trebuie, așadar, să fie respins.

– Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere sau pe o lipsă a cercetării, în ceea ce privește conformitatea legislației naționale aplicabile cu dreptul Uniunii

106 Reclamanta formulează, în esență, două critici la adresa Comisiei.

107 În primul rând, reclamanta reproșează Comisiei că nu a examinat din oficiu conformitatea legislației naționale în raport cu dreptul Uniunii. În opinia reclamantei, în cazul în care Comisia ar fi examinat această problemă, ar fi înțeles, pe de o parte, că legislația națională nu era conformă cu dreptul Uniunii și, pe de altă parte, că, din acest motiv, Consiglio di Stato înlăturase aplicarea legii naționale și obligase MIT să o despăgubească.

108 În al doilea rând, reclamanta reproșează Comisiei că a considerat, în decizia atacată, că nu era supusă, în temeiul legislației naționale, unor obligații de serviciu public cu încălcarea Regulamentului nr. 1191/69.

109 Comisia invocă inadmisibilitatea celui de al doilea aspect al primului motiv, în raport cu articolul 44 alineatul (1) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991, pentru motivul că criticile reclamantei nu au legătură cu titlul primului motiv, ceea ce reclamanta contestă.

110 Comisia contestă, în plus, admisibilitatea documentelor anexate de reclamantă la replică, în susținerea primului său motiv. Este vorba despre acte legislative italiene, și anume Legea nr. 1822/1939, Legea nr. 32/2005 și Legea nr. 877/86, pe care reclamanta le-ar fi depus pentru a demonstra că legislația italiană era contrară Regulamentului nr. 1191/69. Comisia susține că, pe de o parte, depunerea acestor documente nu urmărește să răspundă la argumentele din memoriul în apărare și, pe de altă parte, reclamanta ar fi putut depune documentele menționate odată cu cererea introductivă. În aceste condiții, Comisia consideră că, în lipsa unei justificări a întârzierii în depunerea acestor noi elemente de probă, ele ar trebui considerate inadmisibile.

111 Comisia contestă, pe de altă parte, temeinicia motivelor reclamantei.

112 În această privință, trebuie arătat că prima critică a reclamantei se bazează pe trei argumente care pot fi distinse clar. Primul argument se întemeiază pe faptul că Comisia era obligată să examineze din oficiu conformitatea legii naționale cu dreptul Uniunii. El este legat de o încălcare a obligației de cercetare. Al doilea și al treilea argument se întemeiază pe faptul că legea națională nu era conformă cu dreptul Uniunii și, respectiv, pe faptul că aceasta este rațiunea pentru care Consiglio di Stato a înlăturat aplicarea legii naționale și a obligat MIT să o despăgubească. Ele sunt legate de pretinse erori de apreciere ale Comisiei.

113 A doua critică, prin care reclamanta reproșează Comisiei că a considerat că nu era supusă, în temeiul legislației naționale, unor obligații de serviciu public cu încălcarea Regulamentului nr. 1191/69, se leagă de asemenea, fără o dificultate specială, de o eroare vădită de apreciere.

114 În plus, trebuie să se constate că, în pofida formulării lor, Comisia a reușit să înțeleagă suficient criticile reclamantei pentru a le răspunde în mod substanțial în memoriul în apărare. În consecință, cauza de inadmisibilitate invocată de Comisie în temeiul articolului 44 alineatul (1) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991 trebuie să fie respinsă.

115 Prin urmare, trebuie să se aprecieze temeinicia criticilor reclamantei.

116 În ceea ce privește prima critică, trebuie să se respingă de la bun început ca nefondate argumentele reclamantei potrivit cărora legislația națională ar fi fost contrară dreptului Uniunii și potrivit cărora aceasta este rațiunea pentru care Consiglio di Stato ar fi obligat MIT să o despăgubească pe reclamantă, în măsura în care ele nu constituie decât o reiterare a tezei respinse în cadrul examinării primului aspect al primului motiv.

117 Pe de altă parte, trebuie de asemenea să se respingă ca nefondat argumentul reclamantei bazat pe faptul că Comisia ar fi trebuit să examineze din oficiu conformitatea legii naționale cu dreptul Uniunii. Astfel, trebuie amintit că, conform unei jurisprudențe constante, Comisia nu poate fi criticată că nu ar fi ținut seama de eventuale elemente de fapt sau de drept care i-ar fi putut fi prezentate în cursul procedurii administrative, însă care nu au fost prezentate, Comisia neavând obligația de a examina din oficiu și prin evaluare care sunt elementele ce ar fi putut să îi fie prezentate (Hotărârea din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., EU:C:1998:154, punctul 60, și Hotărârea din 3 februarie 2011, Italia/Comisia, T-3/09, Rep., EU:T:2011:27, punctul 84).

118 Or, trebuie să se constate că reclamanta nu contestă afirmația Comisiei potrivit căreia ea nu invocase, în cadrul procedurii administrative la care a participat în calitate de terț interesat, problema conformității legislației naționale cu Regulamentul nr. 1191/69. În consecință, prima critică a reclamantei trebuie respinsă ca nefondată fără a fi măcar nevoie să se statueze cu privire la admisibilitatea anexelor C1, C3 și C4 la replică.

119 În ceea ce privește a doua critică, în măsura în care, contrar primei critici, care este direct legată de primul aspect al primului motiv, ea se referă la o eroare vădită de apreciere în privința aplicării Regulamentului nr. 1191/69, Tribunalul consideră oportun să o examineze împreună cu celelalte critici din cadrul celui de al patrulea motiv, care se referă tocmai la astfel de erori de apreciere.

120 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se respingă al doilea aspect al primului motiv și, prin urmare, primul motiv în întregime, cu excepția celei de a doua critici din cadrul celui de al doilea aspect, care va fi examinată în cadrul celui de al patrulea motiv.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiilor care reglementează repararea prejudiciului suferit de particulari în caz de încălcare a dreptului Uniunii de către un stat membru

121 Reclamanta susține că Consiglio di Stato a constatat că concesiunile care îi fuseseră acordate în fiecare an îi lezau dreptul de a primi o compensație în temeiul Regulamentului nr. 1191/69 și, după intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 1893/91, dreptul de a exercita activități antreprenoriale fără obligații de serviciu public. În consecință, Consiglio di Stato ar fi obligat MIT la despăgubirea pentru prejudiciu, în conformitate cu principiile care reglementează răspunderea statului membru pentru prejudiciile produse prin adoptarea de acte administrative contrare dreptului Uniunii, și ar fi dispus stabilirea cuantumului despăgubirii în mod echitabil, făcând referire la criteriile stabilite în Regulamentul nr. 1191/69, pentru determinarea compensației pentru obligațiile de serviciu public, fără a aduce atingere adaptării lor la situația particulară a reclamantei. În plus, Consiglio di Stato ar fi declarat în mod expres că, în cazul în care s-ar demonstra un prejudiciu superior celui care va fi determinat pe baza criteriilor din acest regulament, acesta ar trebui să fie reparat în mod distinct. Astfel, potrivit reclamantei, prejudiciul poate fi mai mult sau mai puțin important decât măsura compensatorie care ar reveni întreprinderii în temeiul Regulamentului nr. 1191/69. Ar rezulta că, prin calificarea măsurii notificate drept ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, Comisia ar fi încălcat principiile stabilite de jurisprudența care reglementează repararea prejudiciului suferit de particulari prin încălcarea dreptului Uniunii.

122 În susținerea acestei teze, reclamanta arată că nerespectarea criteriilor stabilite prin Hotărârea Altmark, punctul 45 de mai sus (EU:C:2003:415), constatată de Comisie în decizia atacată, nu este relevantă în speță, întrucât această hotărâre privește cazuri în care pot fi impuse obligații de serviciu public, în timp ce reclamanta nu putea fi supusă unor asemenea obligații începând din 1992. Pentru perioada anterioară, nerespectarea acestor criterii ar confirma nelegalitatea actelor prin care MIT a acordat concesiunile anuale. De asemenea, potrivit reclamantei, nerespectarea obligației de separare a conturilor nu ar fi relevantă, întrucât nu era obligată să își separe conturile după 1992, deoarece, începând din acel an, ea nu putea fi supusă unor obligații de serviciu public. În orice caz, Regulamentul

nr. 1191/69 ar impune numai obligația de a separa, în conturile întreprinderii, resursele publice de resursele private, pentru a evita subvențiile încrucișate și, întrucât reclamanta nu a primit nicio compensație, ea nu era obligată să își separe conturile.

123 Comisia contestă argumentele reclamantei și solicită respingerea acțiunii.

124 În această privință, trebuie să se constate că prezentul motiv se bazează pe premisa potrivit căreia Consiglio di Stato ar fi obligat, în speță, administrația să o despăgubească pe reclamantă pentru prejudiciul pe care l-ar fi suferit din cauza impunerii unor obligații de serviciu public cu încălcarea Regulamentului nr. 1191/69. Or, după cum s-a constatat în cadrul examinării primului aspect al primului motiv, rezultă din lectura hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, că această premisă este eronată, întrucât Consiglio di Stato nu a constatat nelegalitatea legislației naționale, ci a recunoscut dreptul reclamantei de a se prevala de o compensație în temeiul articolelor 6, 10 și 11 din Regulamentul nr. 1191/69 din cauza obligațiilor de serviciu public care îi fuseseră impuse și a obligat MIT la plata, cu titlu de compensație, a diferenței dintre costurile și veniturile legate de executarea obligațiilor menționate.

125 Trebuie, în consecință, să se respingă al doilea motiv al prezentei acțiuni ca nefondat, fără a fi măcar nevoie să se examineze temeinicia argumentelor reclamantei referitoare la aplicarea pretins eronată a Hotărârii Altmark, punctul 45 de mai sus (EU:C:2003:415), și a obligației de separare contabilă prevăzută de Regulamentul nr. 1191/69.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare

126 În cadrul celui de al treilea motiv al cererii introductive, reclamanta susține din nou teza potrivit căreia Consiglio di Stato ar fi obligat MIT să o despăgubească din cauza impunerii unor obligații de serviciu public cu încălcarea Regulamentului nr. 1191/69. Totuși, în plus față de aceste considerații, ea avansează diverse argumente și critici dintre care unele se raportează la o încălcare a obligației de motivare sau la o lipsă de cercetare, iar altele, la erori vădite de apreciere în privința aplicării Regulamentului nr. 1191/69.

127 Din motive de claritate în expunerea acțiunii, criticile referitoare la pretinse erori vădite de apreciere în aplicarea Regulamentului nr. 1191/69 vor fi examinate, la fel ca și cele pe care reclamanta le-a invocat prin al doilea aspect al primului motiv, în cadrul celui de al patrulea motiv.

128 În plus, în măsura în care s-a răspuns deja la argumentele reclamantei referitoare la pretinsa eroare de fapt în privința interpretării hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus, în cadrul examinării primului aspect al primului motiv, Tribunalul se va limita în cadrul prezentului motiv la examinarea criticilor reclamantei întemeiate pe o încălcare a obligației de motivare.

129 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că motivarea impusă la articolul 296 TFUE trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente să își exercite controlul. Astfel, cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarului actului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acesta. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, având în vedere că problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse la articolul 296 TFUE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (Hotărârea Comisia/Sytraval și Brink's France, punctul 117 de mai sus, EU:C:1998:154,

punctul 63, Hotărârea din 22 iunie 2004, Portugalia/Comisia, C-42/01, Rec., EU:C:2004:379, punctul 66, și Hotărârea din 15 aprilie 2008, Nuova Agricast, C-390/06, Rep., EU:C:2008:224, punctul 79).

130 Pe de altă parte, în cadrul verificării respectării obligației de motivare, Tribunalul nu poate examina legalitatea pe fond a motivelor invocate de Comisie pentru a-și justifica decizia. În consecință, în cadrul unui motiv întemeiat pe nemotivare sau pe insuficiența motivării, motivele și argumentele prin care se urmărește contestarea temeiniciei deciziei atacate sunt inoperante și lipsite de pertinență (Hotărârea din 15 iunie 2005, Corsica Ferries France/Comisia, T-349/03, Rec., EU:T:2005:221, punctele 58 și 59).

131 În lumina acestor principii trebuie să se aprecieze dacă Comisia, în speță, și-a respectat obligația de motivare.

– Cu privire la prima critică, întemeiată pe faptul că Comisia nu ar fi explicat rațiunile pentru care considera că conturile reclamantei nu erau fiabile

132 Reclamanta reproșează Comisiei, în esență, că nu a explicat în decizia atacată din ce cauză considera că conturile sale nu erau fiabile, preluând astfel teza din raportul minoritar al colegiului de experți numit de Consiglio di Stato, fără a răspunde la argumentele din raportul majoritar al colegiului menționat. În acest cadru, ea reproșează de asemenea Comisiei că nu a examinat ea însăși conturile sale.

133 Comisia contestă argumentele reclamantei și solicită respingerea primului aspect al celui de al treilea motiv.

134 În această privință, trebuie arătat de la bun început că reproșul reclamantei referitor la neexaminarea contabilității sale de către Comisie nu este legat de o încălcare a obligației de motivare, a cărei sferă a fost amintită la punctul 129 de mai sus, ci se raportează mai mult la o lipsă de cercetare a cauzei.

135 Trebuie să se arate de asemenea că, astfel cum reiese din decizia atacată și contrar celor susținute de reclamantă, Comisia nu a repus în discuție fiabilitatea contabilității reclamantei pe toată perioada vizată.

136 În considerentul (115) al deciziei atacate, Comisia amintește principiul enunțat de Curte în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 7 mai 2009, Antrop și alții (C-504/07, Rep., EU:C:2009:290), potrivit căruia cerințele definite de articolul 10 din Regulamentul nr. 1191/69 nu sunt îndeplinite atunci când „nu este posibilă stabilirea, pe baza datelor certe din contabilitatea [societății], a diferenței dintre costurile imputabile părții din activitatea [sa] din zona care face obiectul concesiunii și încasările corespunzătoare și [atunci când] nu este posibil să se calculeze, în consecință, costul suplimentar presupus de executarea obligațiilor de serviciu public”.

137 În considerentul (117), Comisia a constatat:

„În cazul de față, Simet nu a realizat o separare adecvată a conturilor pentru serviciile diferite prestate până în 2002, iar soliditatea contabilității analitice din 2002 și din 2003 poate fi pusă la îndoială în ceea ce privește separarea conturilor, întrucât nu există dovezi care să indice că organele de conducere ale societății au folosit această contabilitate analitică pentru exercitarea controlului asupra activităților sale. Prin urmare, articolul 10 nu a fost respectat.”

138 În considerentele (127) și (128), Comisia a reluat aceleași argumente în cadrul examinării compatibilității măsurii notificate cu Regulamentul nr. 1370/2007, indicând:

„[…] [A]rticolul 6 alineatul (1) prevede că, în cazul contractelor de servicii publice atribuite direct, compensația trebuie să respecte dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 1370/2007 și dispozițiile enunțate în anexă pentru a asigura că plata compensației nu depășește ceea ce este necesar pentru îndeplinirea obligației de serviciu public. Această anexă impune, printre altele, o separare a conturilor (punctul 5) și specifică modul în care ar trebui să fie stabilită valoarea maximă a compensației.

După cum s-a constatat în considerentul (115) de mai sus, în cea mai mare parte a perioadei notificate (1987-2001), Simet nu a aplicat o separare corespunzătoare a conturilor, iar soliditatea conturilor de cheltuieli pentru anii 2002 și 2003 poate fi de asemenea pusă sub semnul întrebării. Prin urmare, este imposibil să se demonstreze că, indiferent care va fi aceasta, compensația acordată în cele din urmă nu depășește o sumă care corespunde efectului financiar net echivalent cu totalitatea efectelor, pozitive sau negative, ale conformării cu obligația de serviciu public asupra costurilor și veniturilor operatorului de serviciu public (punctul 2 din anexă).”

139 Reiese din aceste considerente că, cu excepția exercițiilor 2002 și 2003, Comisia nu a repus în discuție fiabilitatea conturilor reclamantei, ci a constatat pur și simplu că, în absența unei separări efective a conturilor, era imposibil să se excludă orice risc de supracompensare, după cum prevăd articolul 10 din Regulamentul nr. 1191/69 și articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1370/2007, astfel încât, în ceea ce privește perioada 1987-2001, critica reclamantei nu este susținută în fapt.

140 Pe de altă parte, trebuie să se constate, în ceea ce privește punerea în discuție a fiabilității contabilității analitice pentru exercițiile 2002 și 2003, că Comisia a precizat că aceasta rezulta din lipsa probei că contabilitatea menționată fusese utilizată efectiv de organele de conducere ale reclamantei pentru a controla activitatea acesteia, astfel încât reclamanta putea înțelege raționamentul Comisiei în această privință.

141 În consecință, această critică trebuie respinsă în totalitate.

– Cu privire la a doua critică, întemeiată pe faptul că Comisia nu ar fi explicat în decizia atacată din ce cauză, în opinia sa, o rată de rentabilitate care depășește rata de swap plus 100 de puncte de bază nu ar fi considerată în mod obișnuit o referință adecvată pentru calculul profitului rezonabil

142 Reclamanta reproșează Comisiei că a afirmat, fără vreun alt element de motivare, că o rată de rentabilitate care depășește rata de swap plus 100 de puncte de bază nu ar fi considerată în mod obișnuit o referință adecvată pentru calculul profitului rezonabil.

143 Comisia contestă argumentele reclamantei și solicită respingerea primului aspect al celui de al treilea motiv.

144 În această privință, trebuie arătat că afirmația vizată de reclamantă, care privește rata de rentabilitate aplicabilă capitalului investit de reclamantă în fiecare an în cadrul exploatării liniilor interregionale, figurează în considerentul (129) al deciziei atacate, în partea din decizie referitoare la compatibilitatea măsurii notificate cu Regulamentul nr. 1370/2007.

145 Considerentul (129) al deciziei atacate are următorul cuprins:

„În plus, în lipsa unor parametri stabiliți în prealabil pentru calculul compensației, orice alocare a costurilor trebuie efectuată neapărat *ex post* pe baza unor ipoteze arbitrare, după cum s-a procedat atât în raportul inițial, cât și în raportul majoritar. Cu toate acestea, Comisia nu poate să accepte ipotezele cuprinse în raportul majoritar, conform cărora fiecare serviciu prestat de societate ar trebui

să reprezinte în mod obligatoriu aceeași proporție de venituri și cheltuieli într-un an dat. În plus, întrucât calculul *ex post* va avea ca rezultat inevitabil compensarea integrală a costurilor suportate pentru prestarea serviciului, Comisia consideră că o rată de rentabilitate a capitalului care depășește rata de swap relevantă plus 100 de puncte de bază, precum cea folosită atât în raportul inițial, cât și în raportul majoritar, nu ar fi considerată în mod obișnuit o referință adecvată pentru calculul profitului rezonabil.”

146 Reiese din considerentul (129) că Comisia a justificat afirmația potrivit căreia rata de rentabilitate propusă în raportul majoritar nu ar fi considerată în mod obișnuit adecvată pentru calculul profitului rezonabil prin împrejurarea că un calcul *ex post* al cuantumului compensației ar conduce întotdeauna la o compensare integrală a costurilor suportate pentru prestarea serviciului grevat de obligații de serviciu public. Prin urmare, Comisia și-a justificat bine afirmația, respectând astfel obligația de motivare.

147 Problema dacă această justificare este adecvată, ceea ce contestă, în plus, reclamanta, se înscrie în aprecierea temeiniciei deciziei atacate. Argumentele avansate în acest sens de reclamantă trebuie, așadar, să fie considerate, în raport cu jurisprudența citată la punctul 130 de mai sus, inoperante și lipsite de pertinență în cadrul unui motiv întemeiat pe încălcarea obligației de motivare.

148 Prin urmare, a doua critică din cadrul celui de al treilea motiv trebuie respinsă ca nefondată.

149 Având în vedere considerațiile care precedă, al treilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe o încălcare a articolului 107 alineatul (1) TFUE, întrucât Comisia ar fi săvârșit mai multe erori vădite de apreciere în aplicarea Regulamentului nr. 1191/69

150 Reclamanta invocă în cererea introductivă mai multe critici împotriva Comisiei, care se raportează la erori vădite de apreciere în aplicarea Regulamentului nr. 1191/69, care pot, în esență, să fie reunite într-un motiv unic întemeiat pe încălcarea articolului 107 alineatul (1) TFUE.

151 Reclamanta reproșează Comisiei că a considerat că, în lipsa unei separări contabile, măsura notificată nu putea evita riscul de supracompensare și, prin urmare, că nu era conformă cu metoda comună de compensare prevăzută de Regulamentul nr. 1191/69. În această privință, reclamanta susține că, anterior anului 1992, nu era obligată să efectueze separarea conturilor, întrucât nu primea nicio compensație și că, începând din 1992, nu putea fi obligată să efectueze o separare a conturilor, întrucât nu mai putea fi supusă în mod unilateral unor obligații de serviciu public. Ea subliniază că, în aceste condiții, Hotărârea Antrop și alții, punctul 136 de mai sus (EU:C:2009:290), nu i-ar fi aplicabilă. În plus, în opinia reclamantei, metoda de calcul propusă în raportul majoritar permitea evitarea oricărui risc de supracompensare în măsura în care era întemeiată pe o reconstituire *ex post* a costurilor asumate în cadrul obligațiilor de serviciu public.

– Cu privire la prima critică, întemeiată pe faptul că Comisia a considerat în mod eronat că reclamanta nu fusese supusă unor obligații de serviciu public în sensul Regulamentului nr. 1191/69

152 Reclamanta reproșează Comisiei, în esență, că a considerat că nu fusese supusă unor obligații de serviciu public în sensul Regulamentului nr. 1191/69.

153 Comisia contestă prezenta critică.

154 Trebuie subliniat că această critică atinge problema centrală din prezenta cauză. Astfel, trebuie să se constate că, deși Consiglio di Stato a considerat în hotărârea sa, punctul 33 de mai sus, că reclamanta avea dreptul de a pretinde o compensație în temeiul articolelor 6, 10 și 11 din Regulamentul

nr. 1191/69, nu a indicat în mod expres pe ce se întemeia beneficiul acestui drept în folosul reclamantei. Astfel, acesta s-a limitat să indice că un asemenea drept nu putea fi refuzat operatorilor de serviciu public în raport cu costurile asumate de ei în cadrul serviciului menționat.

155 Reclamanta susține că Consiglio di Stato a dedus astfel consecința logică din faptul că legislația națională, atunci când a organizat activitatea de transport rutier regulat de pasageri ca serviciu public, a cărui exploatare era concesionată unor întreprinderi private în condițiile definite de stat, impunea neapărat întreprinderilor menționate, printre care reclamanta, obligații inerente noțiunii de serviciu public, cu încălcarea Regulamentului nr. 1191/69, care obliga în mod întemeiat statele membre să elimine asemenea obligații.

156 Totuși, teza reclamantei nu poate convinge, și aceasta din următoarele motive.

157 În primul rând, în ceea ce privește obligațiile cărora reclamanta le-a fost supusă în temeiul deciziilor de concesiuni anuale din 1987 până la 30 iunie 1992, perioadă în care Regulamentul nr. 1191/69 în versiunea sa inițială s-a aplicat faptelor din speță, trebuie amintit că, potrivit articolului 1 alineatele (1) și (2) din acest regulament, obligațiile pe care statele membre erau, în principiu, obligate să le elimine erau obligațiile inerente noțiunii de serviciu public, așa cum erau definite în regulamentul menționat, impuse în domeniul transporturilor feroviare, rutiere și pe căi navigabile.

158 Or, trebuie arătat mai întâi că stabilirea tarifelor pe călător în deciziile de concesiuni anuale și obligația de a supune tabelul prețurilor aprobării prealabile a biroului local al MIT nu pot fi interpretate ca obligații tarifare în sensul articolului 2 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1191/69.

159 Astfel, conform jurisprudenței, obligația tarifară se caracterizează nu numai prin stabilirea sau prin omologarea prin intermediul autorității a tarifelor de transport, ci și prin dubla condiție, cumulativă, să fie vorba despre măsuri tarifare „particulare”, care să privească anumite categorii de călători sau de produse, și contrare, în plus, interesului comercial al întreprinderii. Această interpretare este confirmată de articolul 2 alineatul (5) al doilea paragraf, care precizează că nu constituie obligații tarifare „măsurile generale de politică a prețurilor” și nici „măsurile luate în ce privește tarifele și condițiile generale de transport în vederea organizării pieței transporturilor sau a unei părți a pieței”. Rezultă că o obligație legală de aplicabilitate generală care supune tarifele de transport omologării de către autoritatea publică nu poate fi considerată că, numai ea, constituie o „obligație tarifară” în sensul articolului 2 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1191/69 (Hotărârea din 27 noiembrie 1973, Nederlandse Spoorwegen, 36/73, Rec., EU:C:1973:130, punctele 11-13).

160 Or, trebuie să se constate că, deși reclamanta afirmă că stabilirea tarifelor era contrară intereselor sale comerciale, în măsura în care prețurile biletelor de transport nu le puteau depăși pe cele ale biletelor la clasa a doua în rețeaua feroviară italiană, ea nu susține și, *a fortiori*, nu demonstrează că stabilirea tarifelor în deciziile de concesiuni anuale viza anumite categorii de călători sau de produse ori anumite relații.

161 În continuare, în măsura în care anumite obligații cuprinse în deciziile de concesiuni anuale, referitoare la definirea rutei, atât în termeni de destinație, cât și în termeni de itinerar, la numărul de curse și la frecvența lor, la timpul de parcurs, la comunicarea imediată a oricărei întreruperi, suspendări sau variații a serviciului, la autorizarea prealabilă a biroului local al MIT pentru cumpărarea de vehicule destinate serviciului sau pentru afectarea unor vehicule destinate serviciului unei alte utilizări, la eliberarea de bilete pentru transportul călătorilor, al bagajelor și al coletelor agricole și la păstrarea lor timp de cinci ani, la controlul contabilității reclamantei de către funcționari ai biroului local al MIT, precum și obligația legală de a transporta cu titlu gratuit colete în numele administrației poștale se pot analiza ca „obligații de exploatare” sau o „obligație de transport”, în sensul articolului 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1191/69 și, respectiv, al articolului 2 alineatul (4) din același

regulament, trebuie să se constate că sistemul prevăzut de legislația italiană permitea reclamantei să solicite reînnoirea deciziilor de concesiuni anuale sau să nu o solicite, dacă considera că obligațiile de serviciu public cărora le era supusă exploatarea unei linii interregionale nu îi conveneau.

162 În consecință, astfel de obligații nu constituiau obligații impuse de stat în mod unilateral pentru asigurarea unui serviciu de transport corespunzător, în sensul articolului 1 din Regulamentul nr. 1191/69.

163 Astfel cum arată Comisia, reclamanta pare să confunde aici impunerea unilaterală de obligații de serviciu public de către administrație, care, potrivit Regulamentului nr. 1191/69, trebuie să dea naștere unei compensații potrivit metodelor comune de compensare vizate la articolele 10-13 din acest regulament, și adeziunea voluntară la o relație de tip contractual, care prevede prestarea anumitor servicii de transport, definite cu siguranță în funcție de interesul public, caz în care nu este prevăzută nicio obligație de compensare în Regulamentul nr. 1191/69.

164 În plus, argumentele invocate de reclamantă în această privință nu sunt convingătoare. Reclamanta susține, astfel, că, în temeiul legislației naționale, nu putea să își formuleze cererea de concesiune decât potrivit criteriilor de interes public predefinite de administrație. Așadar, potrivit reclamantei, singura alegere pe care o avea în realitate era să își exercite sau să nu își exercite activitatea de transport de pasageri pe liniile interregionale.

165 Or, trebuie amintit că, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1191/69, întreprinderilor de transport le revenea obligația să solicite autorităților competente din statele membre încetarea totală sau parțială a unei obligații de serviciu public, în cazul în care o astfel de obligație le produce dezavantaje economice. Potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, „[…] întreprinderile de transport p[uteau] propune înlocuirea tehnicii utilizate în prezent cu o altă tehnică de transport”. Totuși, după cum a arătat Comisia în decizia atacată, fără a fi contrazisă de reclamantă, aceasta din urmă nu a prezentat niciodată o astfel de cerere. Această împrejurare tinde să demonstreze că reclamanta a acceptat în mod voluntar și sistematic obligațiile prevăzute de specificații și cuprinse în deciziile de concesiuni anuale.

166 Potrivit reclamantei, în temeiul legislației naționale, în primul rând, solicitantul trebuia să indice în mod clar și detaliat necesitățile de utilitate publică pe care concesionarul precedent nu le-a îndeplinit și să se angajeze să le îndeplinească, în al doilea rând, MIT acorda prioritate pentru atribuirea concesiunilor anuale întreprinderilor care „arătau că își asumă și alte costuri pentru lucrări sau servicii de interes local legate de serviciile de transport și că [erau] capabile să și le asume” și, în al treilea rând, începând din 1994, concesiunea nu se acorda decât după o reuniune publică contradictorie între părțile interesate, în timpul căreia trebuia să se confirme „existența efectivă a interesului public”. Totuși, aceste elemente nu sunt de natură să repună în discuție constatarea potrivit căreia reclamanta a acceptat în mod voluntar obligațiile de serviciu public prevăzute de specificații și că nu a solicitat niciodată încetarea sau modificarea obligațiilor menționate, după cum îi permitea regulamentul.

167 Argumentul reclamantei potrivit căruia impunerea unor obligații de serviciu public, în sensul Regulamentului nr. 1191/69, ar decurge și din faptul că, în trecut, ea a beneficiat de compensații în acest temei, în aplicarea Legii nr. 877/86, nu este mai convingător. Astfel, reclamanta nu demonstrează că legea în discuție avea ca obiect să prevadă o compensație pentru obligațiile de serviciu public impuse unilateral întreprinderilor de transport în sensul Regulamentului nr. 1191/69. Pe de altă parte, criteriul prevăzut de legea menționată pentru calculul ajutorului, și anume numărul de kilometri parcurși, exclude ca un asemenea ajutor să fie asimilat cu o compensație în sensul Regulamentului nr. 1191/69, acesta prevăzând o metodă specifică pentru calcularea cuantumului compensației datorate drept contraprestație pentru obligații de serviciu public impuse întreprinderilor de transport.

168 În sfârșit, trebuie amintit că, potrivit articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1191/69, obligații de serviciu public înseamnă „obligații pe care, dacă ar lua în considerare propriul interes comercial, întreprinderea de transport nu și le-ar asuma sau nu și le-ar asuma în aceeași măsură, nici în aceleași condiții”. Or, este dificil de admis că reclamanta a putut să solicite reînnoirea diferitor concesiuni, în pofida obligațiilor de exploatare și de transport prevăzute în specificații și cuprinse în deciziile de concesiuni anuale, fără a găsi în ele un interes comercial.

169 În această privință, trebuie arătat că reclamanta se limitează să susțină că obligațiile cuprinse în deciziile de concesiuni anuale au adus atingere libertății sale de dezvoltare economică, sens în care ar sta mărturie diferitele refuzuri formulate de MIT la cererile sale de modificare a rutelor și a orarelor. Or, pe de o parte, reiese din documentele furnizate de reclamantă în susținerea acestei afirmații că cererile de modificare nu priveau liniile deja concesionate reclamantei și exploatate de aceasta, ci extinderea liniilor deja concesionate reclamantei. Pe de altă parte, după cum a indicat Comisia în decizia atacată, tocmai din cauza caracterului exclusiv al concesiunilor acordate de MIT transportatorilor de călători care prestează servicii regulate, de care însăși reclamanta a beneficiat, nu era posibil să se admită cererile „expansioniste” ale reclamantei decât dacă acestea nu aduceau atingere drepturilor unui alt operator.

170 În al doilea rând, trebuie arătat că obligațiile cărora reclamanta le-a fost supusă în temeiul deciziilor de concesiuni anuale de la 1 iulie 1992 și până în 2003, perioadă în care Regulamentul nr. 1191/69, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1893/91, s-a aplicat faptelor din speță, nu puteau în niciun caz să îi dea dreptul la o compensație.

171 Astfel, reiese din articolul 1 din Regulamentul nr. 1191/69, în versiunea aplicabilă începând de la 1 iulie 1992, că numai întreprinderile de transport urban, suburban sau regional erau susceptibile să perceapă o compensație în ipoteza în care statul decidea să le impună sau să mențină în privința lor obligații de serviciu public.

172 Or, nu se contestă că activitatea reclamantei în discuție se referă la exploatarea liniilor interregionale, astfel încât, începând de la 1 iulie 1992, reclamantei nu îi puteau fi impuse de către stat obligații de serviciu public și, în consecință, ea nu putea pretinde compensații pentru costurile asumate în cadrul acestor obligații.

173 În plus, chiar presupunând că serviciile furnizate de reclamantă permit să fie asimilată cu o întreprindere de transport regional, trebuie să se constate că, având în vedere împrejurarea că obligațiile cărora reclamanta le era supusă în temeiul deciziilor de concesiuni anuale nu îi erau impuse în mod unilateral, ele fac parte în mod necesar din regimul contractului prevăzut la articolul 14 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 1191/69, în versiunea aplicabilă începând de la 1 iulie 1992, care prevedea un regim de finanțare specific ce nu lăsa niciun loc unor compensații potrivit metodelor stabilite în secțiunile II, III și IV din acest regulament (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 martie 2004, Danske Busvognmænd/Comisia, T-157/01, Rec., EU:T:2004:76, punctul 79).

174 Având în vedere considerațiile expuse mai sus, este necesar să se constate că reclamanta nu reușește să demonstreze că Comisia ar fi săvârșit o eroare vădită de apreciere stabilind, în decizia atacată, că autoritățile italiene nu îi impuseseră în mod unilateral obligații de serviciu public în sensul Regulamentului nr. 1191/69 pentru perioada 1987-2003.

175 În consecință, prima critică din cadrul celui de al patrulea motiv trebuie respinsă ca nefondată.

– Cu privire la a doua critică, întemeiată pe faptul că Comisia ar fi considerat în mod eronat că reclamanta nu a demonstrat existența unui dezavantaj economic care să justifice plata unei compensații în sensul articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1191/69

176 Reclamanta susține, în esență, că în mod eronat Comisia a considerat că ea nu a demonstrat că existența dezavantajelor economice fusese determinată ținând cont de repercusiunile obligației asupra ansamblului activității întreprinderii, conform articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1191/69, în măsura în care, în speță, riscul de supracompensare era neutralizat de împrejurarea că calculul pierderilor suferite de reclamantă ca urmare a obligațiilor de serviciu public asumate era realizat *ex post*.

177 Comisia contestă argumentele reclamantei și solicită respingerea prezentei critici.

178 În această privință, trebuie arătat, la fel cum a procedat Comisia, că dezavantajul economic și riscul de supracompensare sunt două elemente distincte. Astfel, în temeiul articolelor 5, 10 și 11 din Regulamentul nr. 1191/69, demonstrarea unui dezavantaj economic este necesară pentru determinarea cuantumului compensației datorate unei întreprinderi de transport din cauza impunerii unilaterale a unor obligații de serviciu public. În schimb, riscul de supracompensare poate rezulta dintr-o multitudine de factori care pot determina o compensație mai mare decât cea care ar fi datorată acestei întreprinderi pe baza regulamentului. În speță, deși Comisia a considerat în mod corect că măsura notificată nu era conformă cu articolul 10 din Regulamentul nr. 1191/69, din cauza lipsei efective de separare contabilă, singura capabilă, potrivit Comisiei, să prevină un risc de supracompensare, ea a considerat și că măsura menționată nu era conformă cu articolul 5 alineatul (1) din același regulament, în lipsa demonstrării de către reclamantă a faptului că dezavantajele economice fuseseră determinate ținând cont de repercusiunile obligației de serviciu public asupra ansamblului activității întreprinderii. În lipsa unui argument specific al reclamantei care să demonstreze că, dimpotrivă, ea a realizat o asemenea demonstrație, prezenta critică nu poate fi decât respinsă ca fiind nefondată.

– Cu privire la a treia critică, întemeiată pe faptul că Comisia a considerat, alături de MIT, că raportul majoritar a estimat în mod eronat că capitalul folosit nu se limita la valoarea capitalului imputabil obligațiilor de serviciu public

179 Reclamanta critică Comisia pentru că a considerat, alături de MIT, că raportul majoritar a estimat în mod eronat că capitalul folosit nu se limita la valoarea capitalului imputabil obligațiilor de serviciu public.

180 Comisia contestă argumentele reclamantei și solicită respingerea prezentei critici.

181 În această privință, trebuie arătat de la bun început că critica reclamantei este neîntemeiată în fapt. Ea reproșează astfel Comisiei că și-a însușit critica autorităților italiene în ceea ce privește raportul majoritar privind valoarea capitalului investit de reclamantă în cadrul exploatării liniilor interregionale supuse unor obligații de serviciu public. Reclamanta face trimitere în această privință la considerentul (62) al deciziei atacate. Or, trebuie să se constate că acest considerent se află în partea din decizia atacată în care Comisia rezumă observațiile Italiei. Afirmația autorităților italiene nu este, în schimb, preluată de Comisie în partea din decizie consacrată aprecierii ajutorului.

– Cu privire la a patra critică, întemeiată pe faptul că Comisia ar fi considerat în mod eronat că, în lipsa separării contabile, măsura notificată nu putea evita riscul de supracompensare și, prin urmare, că nu era conformă cu metoda comună de compensare prevăzută de Regulamentul nr. 1191/69

182 Reclamanta reproșează Comisiei că a considerat că, în lipsa separării contabile, măsura notificată nu putea evita riscul de supracompensare și, prin urmare, că nu era conformă cu metoda comună de compensare prevăzută de Regulamentul nr. 1191/69. În această privință, reclamanta susține că,

anterior anului 1992, nu era obligată să efectueze separarea conturilor, întrucât nu primea nicio compensație și că, începând din 1992, nu putea fi obligată să efectueze o separare a conturilor, întrucât nu mai putea fi supusă în mod unilateral unor obligații de serviciu public. Ea subliniază că, în aceste condiții, Hotărârea Antrop și alții, punctul 136 de mai sus (EU:C:2009:290), nu i-ar fi aplicabilă. În plus, potrivit reclamantei, metoda de calcul propusă în raportul majoritar permitea evitarea oricărui risc de supracompensare în măsura în care era întemeiată pe o reconstituire *ex post* a costurilor asumate în cadrul obligațiilor de serviciu public.

183 Comisia contestă argumentele reclamantei.

184 Cu titlu introductiv, trebuie subliniat că reclamanta susține, în special, că nu era obligată să efectueze separarea contabilă, prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1191/69, în măsura în care regulamentul menționat nu mai prevedea posibilitatea autorităților italiene de a-i impune obligații de serviciu public. Ea susține de asemenea că Hotărârea Antrop și alții, punctul 136 de mai sus (EU:C:2009:290), nu îi este aplicabilă, în măsura în care Curtea s-a pronunțat în această hotărâre asupra modalităților metodei comune de compensare prevăzute de Regulamentul nr. 1191/69, în versiunea aplicabilă începând de la 1 iulie 1992.

185 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 1191/69, în versiunea sa inițială, în cazul unei obligații de exploatare sau de transport, valoarea compensației este egală cu diferența dintre diminuarea costurilor și diminuarea veniturilor întreprinderii ce pot rezulta din încetarea, totală sau parțială, a obligației în cauză pe perioada luată în considerare. Rezultă din această dispoziție că o compensație nu trebuie să fie mai mare decât costurile asumate de întreprindere în cadrul obligației de serviciu public pe care și-o asumă.

186 Pe de altă parte, articolul 1 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1191/69, în versiunea aplicabilă începând de la 1 iulie 1992, prevedea:

„În cazul în care o întreprindere de transport prestează servicii supuse obligațiilor de serviciu public, dar, în același timp, este angajată și în alte activități, serviciile publice trebuie prestate ca diviziuni separate care să îndeplinească cel puțin următoarele condiții:

(a) conturile corespunzătoare fiecăreia dintre aceste activități sunt separate, iar partea de active aferentă fiecărei activități se utilizează în conformitate cu normele contabile în vigoare;

[…]”

187 Reiese din această ultimă dispoziție că, contrar celor susținute de reclamantă, toate întreprinderile de transport care exploatau în același timp servicii supuse unor obligații de serviciu public, fie în urma unei impuneri unilaterale, precum, dacă este cazul, întreprinderile de transport urban, suburban sau regional, fie în urma încheierii unui contract de serviciu public, și alte activități erau obligate să efectueze separarea contabilă începând din 1 iulie 1992.

188 În consecință, independent de aspectul dacă autoritățile italiene au încălcat sau nu au încălcat, în speță, articolele 1 și 14 din Regulamentul nr. 1191/69, în versiunea aplicabilă începând de la 1 iulie 1992, neîncheind formal un contract de serviciu public la finalizarea procedurilor de concesiuni anuale pentru exploatarea liniilor interregionale, aspect a cărui apreciere revine instanței naționale, adresând, dacă este cazul, o întrebare preliminară Curții, reclamanta rămânea, în ceea ce o privește, obligată să efectueze separarea contabilă.

189 Totuși, trebuie să se arate că, în măsura în care, după cum s-a constatat deja în cadrul examinării primului aspect al celui de al patrulea motiv, reclamanta nu avea dreptul de a pretinde compensații începând de la 1 iulie 1992, problema dacă era sau nu era obligată să efectueze separarea contabilă începând de la această dată este, în practică, lipsită de pertinență în cadrul prezentei cauze.

190 Trebuie însă să se mai determine dacă măsura notificată era conformă cu articolul 10 din Regulamentul nr. 1191/69, în ceea ce privește perioada cuprinsă între 1987 și 30 iunie 1992.

191 În această privință, trebuie arătat că, după cum reiese din considerentul (24) al deciziei atacate, întrucât pentru perioada 1987-1992 nu a fost disponibilă contabilitatea analitică, experții care au redactat raportul majoritar au alocat costuri serviciilor regulate de transport interregional cu autocarul pe baza procentului reprezentat de veniturile generate de aceleași servicii în perioada respectivă. Experții au extras suma totală a costurilor din fiecare situație financiară anuală. În continuare, pentru a reconstitui cheltuielile de funcționare, experții au dedus din costurile totale următoarele cheltuieli, nelegate de funcționare: dobânzile datorate, cheltuielile financiare, pierderile din cedarea activelor, diferite pierderi și costuri, impozitele directe și stocurile finale. În sfârșit, cheltuielile de funcționare aferente serviciilor regulate de transport interregional cu autocarul au fost determinate pe baza procentului reprezentat de veniturile generate de aceleași servicii regulate de transport cu autocarul.

192 În consecință, deși metoda de calcul al compensației preconizată de raportul majoritar se întemeia, după cum susține reclamanta, pe o analiză *ex post* a contabilității reclamantei, ea determina costurile asumate în cadrul serviciilor regulate de transport interregional după procentul reprezentat de veniturile generate de aceleași servicii în ansamblul veniturilor reclamantei. O asemenea metodă se bazează, după cum subliniază Comisia în considerentul (129) al deciziei atacate, pe ipoteza că fiecare serviciu prestat de reclamantă ar trebui să reprezinte în mod obligatoriu aceeași proporție de venituri și cheltuieli într-un an dat. Or, la fel cum a procedat Comisia, este necesar să se considere că o asemenea ipoteză este, ea însăși, dificil de acceptat și nu este de natură să asigure că compensația nu va fi mai mare decât costurile asumate în realitate de reclamantă în cadrul obligațiilor de serviciu public pe care și le-a asumat din 1987 și până la 30 iunie 1992.

193 Prin urmare, a patra critică formulată de reclamantă trebuie respinsă ca neîntemeiată.

194 Prin urmare, al patrulea motiv al acțiunii trebuie respins în întregime ca nefondat.

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe faptul că Comisia, ținând cont în decizia atacată de rapoartele colegiului de experți asupra cărora Consiglio di Stato încă nu s-a pronunțat, ar fi interferat cu activitatea jurisdicțională a instanței naționale

195 Reclamanta critică Comisia pentru ingerința nelegală în procedura jurisdicțională națională ținând cont, în cadrul deciziei atacate, de raportul majoritar și de raportul minoritar întocmite de experții numiți de Consiglio di Stato în cadrul procedurii de executare a hotărârii Consiglio di Stato, punctul 33 de mai sus. Astfel, potrivit reclamantei, aceste rapoarte sunt documente care au fost redactate la cererea Consiglio di Stato de experți care au acționat în calitate de auxiliari ai instanței, iar aprecierea documentelor este numai de competența acesteia. Acceptând să țină cont de rapoartele colegiului de experți, care i-ar fi fost transmise în mod nelegal de MIT, înainte ca Consiglio di Stato să se fi pronunțat asupra lor, Comisia ar fi privat Consiglio di Stato de puterea sa de decizie.

196 Comisia arată că prezentul motiv este inadmisibil în măsura în care a fost invocat pentru prima oară în replică. În plus, contestă temeinicia argumentelor reclamantei și solicită respingerea prezentului motiv.

197 În această privință, trebuie să se constate că, astfel cum arată Comisia, prezentul motiv a fost invocat pentru prima oară în replică, fără ca reclamanta să justifice această tardivitate prin intervenția unor elemente de drept sau de fapt noi. Pe de altă parte, prezentul motiv nu constituie, cu atât mai mult, o dezvoltare a unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea de sesizare a instanței. În consecință, conform jurisprudenței referitoare la articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991, prezentul motiv trebuie respins ca inadmisibil (a se vedea Hotărârea din 15 martie 2006, Italia/Comisia, T-226/04, EU:T:2006:85, punctul 64 și jurisprudența citată).

198 În plus, trebuie subliniat că reclamanta nu demonstrează prin ce anume comportamentul pe care îl reproșează Comisiei constituie o încălcare a dreptului Uniunii care poate afecta legalitatea deciziei atacate, astfel încât prezentul motiv nu răspunde nici cerințelor articolului 44 alineatul (1) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991 și trebuie să fie respins ca inadmisibil și sub acest aspect.

199 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, acțiunea trebuie respinsă în întregime.

Cu privire la cheltuielile de judecată

200 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a opta)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Simet SpA suportă propriile cheltuieli de judecată, precum și pe cele efectuate de Comisia Europeană.

Gratsias Kancheva Wetter

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 3 martie 2016.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei 2

Cadrul legislativ care reglementează activitățile reclamantei 2

Dreptul Uniunii 2

Dreptul național 6

Acțiunile introduse de reclamantă la instanțele naționale 8

Procedura administrativă 9

Decizia atacată 10

Procedura și concluziile părților 12

În drept 13

Cu privire la admisibilitate 13

Cu privire la fond 14

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o încălcare a articolului 107 alineatul (1) TFUE și a Regulamentului nr. 1191/69 14

– Cu privire la primul aspect al primului motiv, care se întemeiază pe o eroare de fapt 14

– Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere sau pe o lipsă a cercetării, în ceea ce privește conformitatea legislației naționale aplicabile cu dreptul Uniunii 18

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiilor care reglementează repararea prejudiciului suferit de particulari în caz de încălcare a dreptului Uniunii de către un stat membru . 19

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare 20

– Cu privire la prima critică, întemeiată pe faptul că Comisia nu ar fi explicat rațiunile pentru care considera că conturile reclamantei nu erau fiabile 21

– Cu privire la a doua critică, întemeiată pe faptul că Comisia nu ar fi explicat în decizia atacată din ce cauză, în opinia sa, o rată de rentabilitate care depășește rata de swap plus 100 de puncte de bază nu ar fi considerată în mod obișnuit o referință adecvată pentru calculul profitului rezonabil 22

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe o încălcare a articolului 107 alineatul (1) TFUE, întrucât Comisia ar fi săvârșit mai multe erori vădite de apreciere în aplicarea Regulamentului nr. 1191/69 23

– Cu privire la prima critică, întemeiată pe faptul că Comisia a considerat în mod eronat că reclamanta nu fusese supusă unor obligații de serviciu public în sensul Regulamentului nr. 1191/69 23

– Cu privire la a doua critică, întemeiată pe faptul că Comisia ar fi considerat în mod eronat că reclamanta nu a demonstrat existența unui dezavantaj economic care să justifice plata unei compensații în sensul articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1191/69 27

– Cu privire la a treia critică, întemeiată pe faptul că Comisia a considerat, alături de MIT, că raportul majoritar a estimat în mod eronat că capitalul folosit nu se limita la valoarea capitalului imputabil obligațiilor de serviciu public 27

– Cu privire la a patra critică, întemeiată pe faptul că Comisia ar fi considerat în mod eronat că, în lipsa separării contabile, măsura notificată nu putea evita riscul de supracompensare și, prin urmare, că nu era conformă cu metoda comună de compensare prevăzută de Regulamentul nr. 1191/69 27

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe faptul că Comisia, ținând cont în decizia atacată de rapoartele colegiului de experți asupra cărora Consiglio di Stato încă nu s-a pronunțat, ar fi interferat cu activitatea jurisdicțională a instanței naționale 29

Cu privire la cheltuielile de judecată 30